

Sisekaitseakadeemia
Politsei- ja Piirivalvekolledž

Igor Milovidov
PK090

JÄLITUSTOIMINGUTE KÄIGUS KOGUTUD TÕENDITE
DOKUMENTEERIMISEL VENE KEELSE ŽARGOONI
TÕLGENDAMISEST

Lõputöö

Juhendaja:
Tanel Järvet MA,
Kaasjuhendaja:
Jekaterina Yakovleva

Tallinn 2012

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Politsei-ja Piirivalvekolledž	Kuu ja aasta: mai 2012.
Töö pealkiri: Jälitustoimingute käigus kogutud tõendite dokumenteerimisel venekeelse žargooni tõlgendamise kohta Толкование русскоязычного жаргона полученного в ходе документирования доказательств в рамках оперативно-розыскной деятельности	
Töö autor: Igor Milovidov Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:	
Käesoleva lõputöö maht on 41 lehekülge. Töö on kirjutatud eesti keeles ning võõrkeelne kokkuvõtte on kirjutatud vene keeles. Lõputöö teema käsitleb jälitustoimingute käigus, salajasest pealtkuulamisest, -vaatamisest ja salvestamisest dokumenteeritud venekeelse žargooni tõlgendamist ja tõendusmaterjalina aktsepteerimist kriminaalmenetluses. Lõputöö eesmärgiks on: anda ülevaade kuritegeliku žargooni olemusest ja selle arenemise põhjustest ning analüüsida kuidas jälitusprotokollides esinevat venekeelset žargooni tõlgendatakse kriminaalmenetluses. Lähtudes töö eesmärgist autor on püstitanud järgnevad uurimisülesanded: 1. Anda ülevaade žargooni olemusest ja arenemise põhjustest. 2. Analüüsida kuidas ja milliseid allikaid kasutades tõlgendatakse kriminaalmenetluses jälitusprotokollides esinevat venekeelset žargooni. 3. Teha kindlaks, milliste probleemidega puutuvad jälitusametkonnad kokku pealtkuulamisest ja -vaatamisest tulenevate dokumenteeritud venekeelse informatsiooni tõlgendamisel. Samuti autor uurib salajasest pealtkuulamisest tulenevate venekeelsete žargonismide arusaamist, tõlgendamist ja tõendusmaterjalina kasutamist kuritegude ennetamisel ja avastamisel. Lõputöö lisana autor pakub välja enda poolt koostatud 55 lehelise sõnaraamatu, mis tõlgendab venekeelset žargooni, vene ja eesti keelde. (Lisa 5), (Lisa 6) Sõnaraamatus esinev materjal on saadud varemalt kohtu poolt karistatud ja reaalselt vangistust kandnud isikute küsitlemisel, jälitustegevusest, venekeelsest eriala kirjandusest ja usaldusväärsetest internetiallikatest. Autori poolt valitud lõputöö teema on tihedalt seotud praktikast tuleneva jälitusametkondade tööga kuritegude ennetamisel ja avastamisel. Käesolev töö on ainulaadne ja käsitletavat teemat ei ole Eestis keegi veel uurinud. Lõputöös käsitletava teema aktuaalsus on algstaadiumis ja enda tähelepanekuga autor püüab viidata läbi aja kasvavale probleemile, mis tulevikus võib raskendada jälitusametkondade tööd muulaste varjatud keelevormide defineerimisel Eestis.	
Võtmesõnad: venekeelne žargon; jälitustegevus;	
Venekeelsed võtmesõnad: русскоязычный жаргон; оперативно- розыскная деятельность	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia Politsei -ja Piirivalvekolledž	
Kaitsmisele lubatud: Kolledži direktor: Aivar Toompere Allkiri:	
Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja: Tanel Järvet MA Allkiri:	

SISUKORD

ANNOTATSIOON.....	2
SISSEJUHATUS	4
1. ŽARGOONI ROLL KRIMINAALSES SUBKULTUURIS.....	7
1.1. Žargooni kujunemine ja kasutamine	7
1.2. Vanglate reeglid ja nende mõju ühiskonnale.....	12
1.3. Vene Föderatsioonist lähtuv mõju Eesti kuritegelikule žargoonile	14
2. PEALTKUULAMISE JA –VAAATAMISEGA TAJUTUD VENEKEELSETE LEKSIKONIDE TÕLGENDAMISE JA AKTSEPTEERIMISE PROTSESS	18
2.1. Pealtkuulamisega seonduvad aspektid Ida prefektuuri näitel.....	18
2.2. Uurimise meetodika ja valim.....	25
2.3. Jälitusprotokollides esineva venekeelse žargooni tõlgendamine kriminaalmenetluses	26
2.4. Järeldused ja ettepanekud.....	34
KOKKUVÕTE.....	38
PE3IOME	40
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	42
LISA 1 Ekspertintervjuu uurijaga	44
LISA 2 Ekspertintervjuu tõlgiga	45
LISA 3 Ekspertintervjuu prokuröriaga.....	46
LISA 4 Ekspertintervjuu kohtunikuga.....	47
LISA 5 Sõnaraamat „Venekeelse žargooni tõlgendamine“ 55 lehel, formaadis A5	
LISA 6 CD plaat Sõnaraamat „Venekeelse žargooni tõlgendamine“ elektrooniline variant	

SISSEJUHATUS

Keel ja keelevormid peegeldavad kultuurilist –ja subkultuurilist kuuluvust meie ühiskonnas. Keel on elusorganism, mis muutub ajas ja ruumis. Keele ja keelevormide muutumist mõjutavad nii sotsiaalsed, kui ka geopoliitilised tegurid.

Paljude muude keelevariantide hulgas leiab aset suhtluses keele elujõulisust näitav keelevorm žargoon. Vältimaks karistust, allilm on läbi aegade püüdnud varjata enda kuritegelikku käitumist. Üheks varjamise viisiks on ka žargooni kasutamine kuritegude organiseerimisel, ettevalmistamisel ja toimepanemisel.

Autori poolt käsitletav lõputöö teema kajastab jälitustoimingute käigus kogutud tõendite dokumenteerimisel venekeelse žargooni tõlgendamist jälitusametkondade poolt. Kuna žargoon ilmneb erinevate professionaalsete ja sotsiaalsete gruppide kommunikatsiooni viisis, siis autor pöörab tähelepanu kriminaalsete elementide suhtlusviisidele.

Käesoleva lõputöö aktuaalsus nähtub praktikast tulenevast vajadusest, mis on seotud igapäevaste tööülesannete täitmisega. Probleem seisneb venekeelse kuritegeliku subkultuuri keelevormide arusaama osas, nende tõlgendamisel ja tõendusmaterjalina esitamisel pealkuulamisest tulenevate jälitusprotokollide näol, kuritegude ennetamisel, menetlemisel ja avastamisel jälitusametkondade poolt.

Lõputöö eesmärgiks on: anda ülevaade kuritegeliku žargooni olemusest ja selle arenemise põhjustest ning analüüsida kuidas jälitusprotokollides esinevat venekeelset žargooni tõlgendatakse kriminaalmenetluses.

Lähtudes töö eesmärgist autor on püstitanud järgnevad uurimisülesanded:

- 1) Anda ülevaade žargooni olemusest ja arenemise põhjustest.
- 2) Analüüsida kuidas ja milliseid allikaid kasutades tõlgendatakse kriminaalmenetluses jälitusprotokollides esinevat venekeelset žargooni.
- 3) Teha kindlaks, milliste probleemidega puutuvad jälitusametkonnad kokku pealkuulamisest ja -vaatamisest tulenevate dokumenteeritud venekeelse informatsiooni tõlgendamisel.

Lõputöö uurimismeetodiks on ekspertintervjueerimine, mille valimiks on prefektuurides

jälitustegevusega tegelevad uurijad (Lisa 1 Ekspertintervjuu uurijaga), tõlgid (Lisa 2 Ekspertintervjuu tõlgiga), Viru Ringkonnaprokuratuuri prokurörid (Lisa 3 Ekspertintervjuu prokuröriaga) ja kohtunikud (Lisa 4 Ekspertintervjuu kohtunikuga). Üldmainitud ametnikud on enda valdkonna spetsialistid ja tahes tahtmata, nad puutuvad kokku lõputöös käsitletava teemaga. Uuring kajastab põhiliselt Ida prefektuuri praktikat, kuid täielikuma pildi saamiseks ekspertintervjuud viidi läbi ka keskkriminaalpolitsei menetlusbüroo III talituse eriasjade uurijaga, Maksu – ja Tolliameti uurimisosakonna ida talituse juhtivinspektoriga, kes tegelevad jälitustoimingu salajase pealtkuulamise, - vaatamise ja salvestamise teostamisega teenistusülesannete täitmisel.

Lõputöö koosneb kahest osast. Esimeses osas autor kirjeldab žargooni kui subkultuurilist keelevormi, määratleb selle omadused ja funktsionaalsuse. Esimene osa kajastab ka ajaloolisi ja geopoliitilisi asjaolusid, mis on mõjutanud ja mõjutavad ka edaspidi Eesti venekeelset kuritegelikku subkultuuri ja selle keelevorme žargooni näol. Samuti autor uurib erinevate vene keeleteadlaste, õigusekaitsjate ja kriminoloogide seisukohti žargooni olemuse, arengu ja ühiskondliku mõju suhtes.

Lõputöö teises osas, autor kirjeldab praktikat jälitustoimingute käigus dokumenteeritud venekeelse žargooni tõlgendamisel ja selle protsessi. Samuti määratleb intervjuueeritavate isikute ringi, nendele esitatavad küsimused ja analüüsib saadud vastuseid. Lõputöö teine osa kajastab jälitusametnike, tõlkide, prokuröride ja kohtunike positsioone, vene keelest tõlgitud jälitusprotokollide tõendina aktsepteerimist kriminaalmenetluses, ekspertintervjuude analüüsi ja selle tulemusi, autori järeldusi ja ettepanekuid.

Lõputöö lisana pakub autor välja enda poolt koostatud venekeelse žargooni tõlgendamise sõnaraamatu 55 lehel (Lisa 5 Vene keelse žargooni tõlgendamine) ja selle elektroonilise versiooni CD plaadil (Lisa 6 Vene keelse žargooni tõlgendamine elektrooniline variant), milles on tõlgendatud enamus kasutusel olevat kriminaalset, arvuti ja noorsoo žargooni vene - ja eesti keelde.

Sõnaraamatus kajastust leidnud žargonismid on kogutud autori pikaajalise praktilise töö käigus Ida prefektuuri kriminaalbüroos, pealtkuulamisest tulenevatest stenogrammidest, ülekuulamisest, venekeelsest spetsialiseeritud kirjandusest (Пирожков, В.Ф. 2001. Криминальная Психология. Москва. «Ось-89»), usaldusväärsetest internetiallikatest (www.jargon.ru, www.slang.ru), ajavahemikul 2005-2011 autori poolt olid küsitatud

karistust kandvad ja kohtu poolt varem karistatud isikud Pavel Terentjev, Jevgeni Matvejev, Andrei Šiškin, kes on tihedalt seotud venekeelse kuritegeliku subkultuuriga Eestis, omavad teatud kuritegelikes ringides autoriteeti, valdavad kuritegeliku subkultuuri keelevorme. Samuti on sõnaraamatu koostamisel kaasa aidanud registreeritud salajased kaastöötajad.

1. ŽARGOONI ROLL KRIMINAALSES SUBKULTUURIS

1.1. Žargooni kujunemine ja kasutamine

Žargoon - on tuletatud prantsuse keelsest sõnast (*jargon*) – Sotsiaalsete ja professionaalsete gruppide keelevorm, mis erineb argikeelest, iseärase sõnade ja väljendite poolest. (Новый...15.01.2012.).

Kriminaalne žargoon – on tinglik keelevorm, mida kasutatakse selle jaoks, et 1) erineda teistest; 2) konspiratsiooni eesmärgil; 3) hierarhilise diagnoosi läbiviimiseks; 4) kuritegeliku käitumise teenindamiseks; 5) kriminaalse subkultuuri traditsioonide säilitamiseks; 6) kriminaalse subkultuuri professionaliseerumiseks (Мацкевич 2005).

Žargonism - on teatud žargooni liiki kuuluv sõna või väljend. (Словари...15.01.2012.).

Tuntud vene õigusekaitsja Aleksandrov (2002:20) on öelnud, et kriminaalset žargooni võib vaadelda, kui seaduspärast nähtust, mis kajastab kuritegeliku subkultuuri spetsiifikat, organiseeritust ja kuritegeliku keskkonna professionaliseerumist. Žargoon on kuritegeliku subkultuuri keelevormi, kas ajutine või järgnevalt alaline tähenduslik translatsioon. Aleksandrov ei näe midagi halba žargooni kasutamises meie ühiskonnas, tema arvates on see seotud argikeele arenemisega vastavalt ajastule. Aleksandrov väidab, et žargoon ise endast jaguneb paljudeks professionaalseteks alaliikideks nagu on meremeeste žargoon, lendurite žargoon, politseinike žargoon, noorte žargoon ja teised. Kriminaalset žargooni Aleksandrov vaatab samuti üldise žargooni definitsiooni alaliigina, mis on elujõuline ja areneb vastavalt sotsiaalse grupi vajadustele.

Filosoofia doktor Juri Dubjagin (2012:39) aga on arvamisel, et kriminaalse žargooni tekkimise põhjused leiavad aset kurjategija väärestunud psühholoogias, mille tunnused iseloomustavad teatud isiksust, kes kunstlikult veenab end ja ümbritsevaid tema erandlikkuses, ustavuses ja üleolevuses, seega ta püüab levitada mainet allilma sündsusest.

Žargoon on kriminaalse subkultuuri spetsiifilisem ja tähelepanuväärsem ilming, mis väljendub kurjategijate omavahelise, salajase, suulise kommunikatsiooni viisil. Kriminaalne subkultuur on ise enesest salajane nähtus, kuna kurjategijatel on mida varjata ühiskonna ja õiguskaitseorganite eest. Algselt oli käibel alusetu arvamus, et kurjategijate salajane

kommunikatsiooni viis on omapärane ainult kinnipidamiskohtadele. Kahjuks, see ei ole nii. Kurjategijad varjavad kuritegude organisatoorseid protsesse ja toimepanemise viise, kasutades žargooni. Kurjategijate salajase suhtluskeele uuring aitab meil aru saada kriminaalse subkultuuri eksisteerimise vormidest, põhimõtetest ja nende elujõulisusest. Kriminaalne žargoon – argoo – släng on rahvusvaheline keelevormiline nähtus, mis on sündinud ja areneb koos kuritegevusega. Seni kuni eksisteerib kuritegevus, jääb eksisteerima ka kurjategijate salajane keelevorm. Kriminaalne žargoon kujutab endast tinglikku keelt, millel on omapärane leksikon –fraseoloogiline väljendusviis. Tänapäevaks on venekeelsete žargonismide arv ligikaudu 16 tuhat sõna. Kriminaalse žargooni põhiliikideks on vangla ja seaduslike varaste žargoon, samuti eristatakse ka narkomaanide, prostituutide, a-sotsiaalide ja alaealiste kurjategijate keelevorme. Kriminaalse žargooni arengu määratlemine on oluliselt raskendatud, kuna avaldatud sõnaraamatud, mis tõlgendavad kurjategijate salajast suhtluskeelt, sisaldavad uuringuid läbiviivate keeleteadlaste ja õiguskaitseorganitele teada olevaid sõnu ja väljendeid. Võimalik, et sõnaraamatutes avaldatud salajane suhtluskeel on ainult väike osa uuritavast keelenähtusest, mida allilm ei soovi avaldada. (Способы...20.01.2012)

Venekeelse kriminaalse žargooni arengut mõjutavad ka vene keelest laenatud vulgarismid, mis teevad žargooni arusaadavamaks. Žargoon on relv nende vastu, kes ei tunne žargooni, samas aga žargooni teadmist võib kasutada nähtamatu relvana kurjategijate vastu, selliseid teadmisi võib kasutada ühiskonna kaitsevahendina kuritegude ennetamisel ja avastamisel. (Пирожков...20.01.2012)

Eestis, ei ole venekeelse kuritegeliku žargooni uurimise ja tõlgendamisega tegeldud, vististi on see jäänud keeleteadlastel ja õiguskaitseorganitel kahesilma vahele. Tänapäeval võib konstateerida fakti, et igas Eesti regioonis tegutsevad rahvuslikud kuritegelikud grupid, kelle kõnekeeleks on vene keel ja siit võib teha järelduse, et enda kuritegeliku käitumise varjamisel nad kindlasti kasutavad žargooni, mis on kuritegeliku subkultuuri elujõulisuse näitajaks.

Kriminaalne žargoon kajastab kuritegelike ühenduste siseseid eluviise, harrastusi, mis on seotud meelelahutuse, suguelu, tööga ja hierarhilise redeli funktsioneerimisega ühenduses. Kuritegelike gruppide ja nende liikmete jätkusuutva seadusevastase tegevuse varjamine on kah kurjategijate salajase suhtluskeele üks funktsioone. Kuritegeliku žargooni üks esmaseid funktsioone on teabe edastamine šifreeritud moel, varjamaks kuritegelikke ettevalmistusi, plaane ja asjaolusid, milliseid ei pea teadma tavakodanikud ja seda enam õiguskaitseorganid.

Žargooni funktsionaalsust määrab ka selline asjaolu, mis aitab allilmal näha omasid ja eirata võõraid. Kuritegude matkimisel on see väga oluline, et matkija oskaks teatud tasemel kuritegelikku žargooni või vastasel juhul ta äratav kahtlust kurjategijate seas. Ülekaalus on faktid, kus politseiga koostööd teinud isikud on läbikukkunud just kuritegeliku žargooni halva valdamise tõttu. Viimane küsimus puudutab ka politseiagentide infiltreerumist kuritegelikesse ühendustesse. Allilma sotsiolekti arusaamine on esimene samm nende kuritegeliku subkultuuri tundmaõppimisel. See teeb jälitusametkondade töö efektiivsemaks ning inforikkaks. (Пирожков 2001:192)

Suurem osa kajastatavast leksikon-semantilisest sõnavarast, mis väljendub kuritegeliku žargooni näol, käsitleb kuriteo toimepanemise viise, riistu, objekte ja subjekte, põgenemise ja käitumise viise, samuti ka suhtumist ühiskonda ja õiguskaitseorganitesse. Kriminaalne žargoon on kunstlikult loodud keelevorm, mis baseerub argikeele foneetikal ja grammatikal, millel on olulised murdelised, sotsiaalsed ja kuuluvuslikud erinevused. Žargoon kogub ja säilitab endas kuritegelikke kogemusi, traditsioone, rituaale ja teisi allilma atribuute, mida edastatakse järgnevatele kurjategijate põlvkondadele. Kurjategijate kõnekeel muutub nii ajas kui ka ruumis. Enamus vene keeleteadlasi on märkinud kuritegelike tendentside muutumiste põhjusteks: 1917 aasta revolutsiooni, 1930 aastate repressioonid, 1953 Stalini surma, 1991 totalitaarse riigi lagunemine. Näiteks: Kriminaalse žargooni muutumisega, jälgisime üheksakümnendatel sõna *братва*- vennaskond teket, üheksakümnendate alguses allilma poolt võeti kasutusele inglisekeelne sõna *киллер*- mõrvar, mis võis tähendada seda, et allilmas tekkis uus nõndanimetatud *amet* – palgamõrvar, nõukogude liidu lagunemisega tekkis ka eraomand, millele suundus allilma huviorbiit ja seega tekkis mõiste *крыша* - katus, korruptsiooni tekkega ilmus mõiste *крестный отец* - ristiisa. Argoo levimise taseme kindlakstegemisel, on võimalik teha järeldusi kriminogeensetest olukorrast riigis või uuritavas regioonis. Mida rohkem on kuritegelikke ühendusi, seda rohkem nad vajavad salajasi kommunikatsiooni viise, millele aitab kaasa žargooni elujõulisus ja areng. Kriminaalse žargooni uurimise praktiline tähtsus seisneb selles, et nad aitavad tundma õppida isiksuse psühholoogiat, konkreetse kurjategija, vangistatu näol, viitab tema kuuluvusele varaste, tapjate, vägistajate, kelmide, narkokurjategijate hulka. Eriti eredaid näiteid võib tuua alaealiste subkultuuriliste keelevormide kohta, kuna ülalmainitud sotsiaalsetele gruppidele on väga omane gruppi kuuluvus, eriti, kui see on kuritegelik grupp. (Пирожков 2001:193, 194, 195)

Vene keeles toimuvaid protsesse võib nimetada argikeele kriminaliseerumiseks. Argikeel üha

rohkem kajastab kuritegelikust subkultuurist laenatud lühendeid ja keelevorme. Mõningad nendest on saanud nii igapäevaseks, et on unustatud nende päritolu ja esmane tähendus. Keele kriminaliseerumise protsess on hõivanud mitte ainult täiskasvanute kõnekeelt vaid ka laste kõnekeelt. Noorsoo puhul on sellised kommunikatsiooni ilmingud eriti ohtlikud, kuna nende väärtuste tajumise ja suhete loomise süsteem ühiskonnas on arenemisstaadiumis. (Соковнина 2011...09.02.2012)

A-sotsiaalsed ilminguid alaealiste ja koolinoorte ühendustes võivad kanda juhuslikku, episoodilist iseloomu. Kuid paljudes noorukite gruppides a-sotsiaalne käitumine on elustiiliks. Ülalmainitud juhtudel on alust arvata, et nimetatud alaealiste sihtgrupid on sattunud kriminaalse subkultuuri mõjusfääri, mille tulemusel ilmnevad teatud gruppide atribuudid, traditsioonid ja väärtused. Üsna jõhkralt väljendub alaealiste kuritegelik subkultuur erikoolides, kutseõppekeskustes ja lastekodudes. Käesoleval ajal võib konstateerida fakti, et venekeelses ühiskonnas valdav osa noori on kasutusele võtnud vangla, varaste ja narkomaanide žargooni, mis omakorda kajastab meie ühiskonna kriminaaliseerumist. Alaealiste kuritegelik žargoon on kahe või enam spetsiifilise suunitlusega keelevormide kogum, mis on segatud näiteks kriminaalse žargooni, koolinoorte slängi ja sportlaste slängiga. Ülalmainitud kõnevormide kogum viitab sellele, et alaealine on seotud kuritegeliku grupiga, vahepeal külastab kooli ja käib trennis. Alaealiste puhul võib öelda ka seda, et kui perekond koosneb kriminaalsetest elementidest, siis suure tõenäosusega ta võtab allilma suhtluskeele omaks ja hakkab seda arendama ning tingimata õpetab ka teisi sellest aru saama ja seda rääkima. Näiteks võime tuua perekonna, kus vanemad tegelevad narkootiliste ainete levitamisega. Sellises perekonnas lapsed alates viiendast eluaastast teavad, mida tähendab sõна чек- пабervoldik, fooliumvoldik narkootilise aine annusega ühekordseks tarvitamiseks ja seda enam selliseid väljendeid nagu мусор- politseinik, мент- politseinik, ментовка- politseiasutus, мусарня- politseiasutus, козёл- kits, koputaja, isik, kes teeb koostööd politseiga, чёрт- kogenemata kurjategija, koputaja, reetur, isik, kes teeb koostööd politseiga. Alaealiste kurjategijate žargooni uurimisel, võib aru saada nende vaadetest elule, hoiakutest ja sotsiaalsetest kohustustest, mida nad on enda peale võtnud, samuti võib näha ka teatud subkultuuriliste protsesside arenemise dünaamikat, mis toidavad neid ühiskonnaohtliku käitumisega. Ei tohi unustada, et kriminaalne žargoon, samuti nagu argikeel ja teised keelevormid on traditsioonide, kogemuse ja kultuuri kandja. (Косарецкая, Косарецкий, Синягина 2006:121, 122)

XX sajand tõi endaga kaasa infotehnoloogia arengu, mis omakorda andis tõuke kuritegeliku

žargooni arengule antud valdkonnas. Tänapäeval võib eristada infotehnoloogiaga seotuid kuritegusid ja nende toimepanemisel kasutatavat žargooni, mis on seotud arvuti kasutamisega, internetikelmustega ja küberkuritegevusega. Võib öelda, et infotehnoloogia areng algatas uue kõnevormi, milleks on arvuti žargoon. Arvuti žargooni kasutamine on omane meessoost infotehnoloogia spetsialistidele. Samas, infotehnoloogia spetsialistidest kurjategijad крэкеры - arvutitarkvara, andmebaaside ja võrkude sissemurdjad, püüavad igati salastada enda tegevusi interneti keskkonnas omapärase arvuti žargooniga. Näiteks мама- arvuti emaplaat, клавиша- klaviatuur, бесперебойник- katkematu arvuti toiteallikas, халява- tasuta, кряк- spetsialiseeritud programm või fail, mis on mõeldud arvutitarkvara lahtimurdmiseks. (Виноградова 2002...08.02.2012)

2007 aasta aprilli sündmused tõid kaasa ka küberrünnakuid, mis eeldab seda, et meie järelevalvemetkonnad on sunnitud vastama uutele väljakutsetele, mis on seotud küberkuritegevusega. Interneti positsioneerimine järelevalvemetkondade poolt eeldab samuti teatud keelevormide tõlgendamise oskuse vajadust, mis võimaldaks ennetada ja avastada infotehnoloogiaga seonduvaid kuritegusid.

Kuritegelikku žargooni eristab suurepärane kohandatavus sotsiaalses reaalsuses, mida tõendavad arvukad sünonüümid kurjategijate suhtluskeele struktuuris ja nende alaline täiendamine. Kuritegevus on professionaliseerumise teel, seega, ka kuritegelikud keelevormid omandavad erialakeel tunnuseid. Allilma suhtluskeel depersonaliseerib isiksust, žargooni abil, ilma ropenduste kasutamist võib tallata maha inimese au ja väärikuse. Näiteks, selliste väljendustega nagu on козёл- koputaja, reetur, inimene, kes teeb koostööd õiguskaitseorganitega, крыса- kurjategija, kes ei maksa ühiskassasse raha- kriminaaltulu, positsioneeritakse isikuks, kes varastab enda omadelt. Ülalmainitud väljendid on väga alandavad ja solvavad allilmas. See, kelle suhtes kasutatakse nimetatud väljendeid, peavad vastutama ühenduse, grupi või ühiskassa esindajate ees ja andma aru enda tegevuse kohta. Tihtipeale lõpevad taolised aruandmised, kas kehavigastuste tekitamise, vägistamise või tapmisega. (Пирожков 2001:196, 200)

Professor Matskevitsš (2005) on arvamusel, et kuritegelik žargoon kajastab kuritegelikku mõtlemisviisi. Märkimisväärne on see, et vähem kui pooled kriminaalse žargooni kasutajad ei tea enda poolt väljendatud sõnade tähenduslikku tõlgendust. Kriminaalse žargooni aluseks on rändkaupmeeste keel. Rändkaupmeeste kasutuses olev professionaalne släng on jõudnud ka meieni. Näiteks, хилить- гулять- jalutama, клевый- хороший- hea, хилый- плохой- halb, лох- мужик- mees. Kriminaalne žargoon on võtnud endasse meremeeste ja teiste ametite

professionaalseid keeli, kelle esindajad elasid eraldatud gruppides. Miks kriminaalne žargon nii levinud on? Ta on emotsionaalne, irooniline, ekspressiivne, tal on täpne ja sisukas määratlus, depersonaliseerib isiksust, vääristab taunitavaid tegusid, lisab kõnele dünaamikat, lihtsustab kõneviisi, võimaldab stereotüüpide valikut. Kriminaalse žargooni struktuur näeb välja järgnevalt: 1) terminite ja väljendite üheaegne kasutamine noorte ja kriminaalses žargoonis; 2) mitmete kriminaalsete gruppide poolt kasutatav žargon (taskuvargad, väljapressijad, prostituudid, narkokurjategijad); 3) sõjaväe-kriminaalne žargon; 4) vanglažargon; 5) elitaarne kuritegelik keskkond- organiseeritud kuritegevus ja korrumppeerunud ametnike keel. Kuritegelik žargon ei ole kaasaja eksootiline element vaid on ohtlik sotsiaal-psühholoogiline nähtus, mis on võimeline mõjutama ühiskonna elu. Seega kriminaalne subkultuur ei ole ühise kultuuri osa vaid on selle vastand, mis parasiteerib ühiskonna saavutustel, muutes kultuurilisi väärtusi nende vastandiks.

1.2. Vanglate reeglid ja nende mõju ühiskonnale

Aleksandrov (2002:11) on arvamusel, et iseenesest vangla subkultuuri ei eksisteeri. Vangla subkultuur kuulub üldisesse kriminaalsesse subkultuuri ja on selle osa. Vanglaelu normide käsitlemisel võib teha järelduse, et vanglas on vanglareeglid. Vanglareegleid ei tohi segada seaduslike varaste reeglitega. Varaste reeglid eksisteerivad eraldi vanglareeglitest kuid vargad on kohustatud täitma vanglareegleid ehk norme. Nagu me näeme kuritegelik ühiskond elab samuti reeglite ja enda poolt normideks kuulutatud seaduste kohaselt. Vanglareeglite täitmine on kõigile vangistust kandvatele isikutele kohustuslikud. Vanglareeglid reguleerivad kinnipeetute käitumist ja suhteid, samuti ka vangistust kandvate kuritegelike gruppide omavahelisi suhteid.

Kuritegelik subkultuur on oma hälbelisusest hoolimata või just selle tõttu ikka uudishimu tekitanud ning selle subkultuuriga seotud institutsioonide, näiteks vanglate ja kolooniate suletus ja ligipääsmatus on huvi veelgi rohkem äratanud. Autentne, subkultuurist endast lähtuv kirjasõna võimaldab seda uudishimu ohutult distantsilt, ise hälbelisusse kaldumata rahuldada. Põhjaliku käsitelu poolest paistab silma staažika kurjategija, vangide õiguste eest võitleja ja naljastreikija Raul Kaasiku "Ma... seda õnne!", mis kirjeldab detailselt kaardimänge, tätoveerimist ja kehakeelt Eesti vanglates ning on täiendatud autori joonistatud piltidega. Vangistuses kirja pandud raamatu läbiv aines on aga vanglasläng, mille kontsentratsioon tekstis on nii tihe, et teeb vähemalt algajale huvilisele lugemise üsna raskeks, seda enam, et suurem osa sõnadest on toorlaenuid vene keelest. Nagu rõhutab keeleteadlane Tõnu Teder, Raul Kaasik arvab vanglaslängi hulka ka paljud üldkeelde kuuluvad sõnad, arvestamata seda, et iga vanglas lausutav sõna pole argoo. Näiteid vanglaslängist: ülikool –

vangla, rebane – kümnerublane või -kroonine, ka kümne aasta pikkune vanglakaristus, televiisor – jälgimisava kambri seinas, tellis või turvas – leib, särin ehk mütakas ehk zavaar – kange tee, hobune – pakike, mis liigub kambrite vahel mööda roiskveetorstikku või aknast veetud nõõri ning sisaldab tavaliselt kirju või sigarette, kuulipilduja, kuuliprits – kaardipakk, kartjožnik – kutseline kaardimängija, lööja – tätoveerija, lihunik – jõhker tätoveerija, küülik – vang, kelle peal katsetatakse uut tätoveerimisstiili või –tehnikat, prapiska – uustulnuka füüsiline ja vaimne järeleproovimine vanglas. (Põhjala 25.05.2007)

Eesti vanglad on pikalt kuulunud slaavi kuritegeliku subkultuuri mõjusfääri, siis on ka vanglaasukad sellest subkultuuris oluliselt mõjutatud. Mitte kuidagi ei saaks eitada slaavipärase kuritegeliku subkultuuri mõjuvõimu Eesti vanglates, kuid selgelt on tajutav, et vene-slaavi kuritegelik subkultuur on taandunud. Analoogia, kus kuritegeliku subkultuuri elementides on toimunud ajaline nihe, võib tuua näite ka vanglažargooni kohta. Staažikad vangid on kirjeldanud, kuidas ja milliseid probleeme on neile tekitanud aastatega harjutatud vanglažargooni kogemata kasutamine näiteks töö otsingul, kauplustes ja intiimsete tutvumiste käigus. Staažikad kinnipeetavad on mõistnud, et kuritegeliku subkultuuri üks element – eriline keelekasutus võib neid vabas ühiskonnas reeta ja neile mittevajalikku tähelepanu tõmmata ning seega probleeme tuua. Üllatuslikult võib tänases Eesti vanglas moodustuda ka kinnipeetavate gruppe, kes on võtnud ellujäämisstrateegiaks ja enesekehtestamise aluseks väga jäigad slaavipärase blatnoikultuuri normid ja elemendid – näiteks kogenud vanglaametnikke hämmastab täna mitmete vangide käitumine vangistuses. Mõistmata suhtumist kuritegelikku subkultuuri kuulumise või mittekuuluvuse osas, on mõned vangid hakanud käituma sedavõrd väljakutsuvalt, et see ajab ka kogenud vanglaametnikke üllatusest ohkama. Kuritegelikult täiesti kogenematud vangid kasutavad vanglas roppu vene vanglažargooni, etendavad ühiskonnavastast meelestatust ja vene-slaavi kuritegelikust subkultuurist pärit detailset normijäikust, justkui oleks nad äsja saanud kolmekümne aasta tagusest Venemaa vangilaagrist, kus peeti kinni negatiivselt meelestatud retsidivist. Teatav analoogia on muuseas märgatav mitmete noorte kinnipeetavate käitumises. Täpselt veel teadmata, milliseid käitumisnorme ja isikuomadusi täiskasvanud kinnipeetavate koosluses enim aktsepteeritakse, üritavad noored käituda must-valgelt, kompromissideta ja jäigal viisil, sedaviisi, nagu nad on kuulnud vanglalegendidest, lugenud nõndanimetatud „ellujäämiskursustest vene vanglas“ või näinud mõnest Venemaa vangilaagris tehtud dokumentaalfilmist. Muuseas – ka Venemaal on tänaseks kuritegelik subkultuur hoopiski muutumas ja mitmed vanad normid on selles hääbumas. Tõde, et vene-slaavi kuritegelik subkultuur kaugeneb kaasaegsest Eesti vanglast ja on suuresti juba asendunud Lääne kuritegeliku subkultuuri ja selle normistikuga, siis on kadunud ka veneaegses vangihierarhias olnud klasside nimetused. Oleks vääri kedagi kinnipeetavatest või endistest kinnipeetavatest kutsuda näiteks looma või linnu nimetuse järgi, pealegi see on solvav. Kindlalt saab väita, et tänases Eesti vanglas on kinnipeetavate hierarhiline jaotumine oluliselt lihtsustunud ja

hierarhiaredel on muutunud lühemaks: on lihtsalt liidrid, on normaalsed, ja on sotsiaalselt tõrjutud. Veelgi lihtsamalt öeldes – on tugevad ja on nõrgad (ka tugevad - või nõrgad kambrid). Tänapäeval isegi nõndanimetatud allalastust rääkimine on vanglas tegelikult naeruväärne, sellest sõnast on saanud pigem sünonüüm probleemides vaevlevast ja teiste poolt tõrjutud vangist. Uus põlvkond vanglaametnikke ja enamus uue põlvkonna kinnipeetavaid ei pruugi endisi vanglasisese sotsiaalse kihistumise nimetuste tähendusi tänapäeval teadagi. Sageli märgatakse siiski, et mõned nooremad kinnipeetavad teevad endale märkmikuisse mini-sõnaraamatuid, milles ühele või teisele vangislängi sõnale vasteid märgivad. Vene-slaavi kuritegeliku subkultuur normid ja arusaamad ehk ponjatied on tänaseks Eesti vanglates muutunud ja enamjaolt neid ei järgita. Eesti vanglateenistuse eesmärgiks on olnud murda ja vähendada kriminaalse subkultuuri mõjusid vanglates ja see on õnnestunud. Tõenäoliselt ei õnnestu siiski mitte kunagi kuritegelikku subkultuuri kaotada, kuid võimalik on kuritegeliku subkultuuri mõjusid vähendada ja hoida neid kontrolli all ja muuta trende kuritegelikus subkultuuris. (Subkultuur 12.04.2012)

1.3. Vene Föderatsioonist lähtuv mõju Eesti kuritegelikule žargonile

Kas vene keel on muutunud rohkem „kriminaalsemaks“? Ilmselgelt. Samuti ka ühiskond tervikuna. Küsimus seisneb selles, et miks, see nii märgatav on? Varem olid žargonismid kasutusel suuremal määral allilmas. Tänapäeval aga on need imbutunud professuuri, ajakirjanike, riigiametnike ja koolinoorte ellu. Samuti, väga tihti žargon leiab aset meediakajastustes ja kirjanduses. (Поспелова...08.02.2012)

Ülevenemaalise Avaliku Arvamuse Uurimise Keskuse andmeil, üle 60% venemaalastest, igapäevases elus ropendavad ja kasutavad mittenormatiivset leksikoni, 20% kasutavad kuritegeliku subkultuuri keelevormi žargooni. Küsitlus viidi läbi 12-13 aprill 2008. Uuringust võttis osa 1600 inimest, 153 linnast. (Русская служба новостей 13.05.2008...08.02.2012)

Filoloogia doktor Mihhail Gratšjov on arvamusel, et vene rahvas on pideva kriminogeense surve all. Keeleteadlane toob näite, et 50% ärimeestest kasutab kriminaalset žargooni, analoogne protsent alaealisi ja noorukeid on samuti allilma poolt kasutatava leksikoni mõju all. (Лукьянов 26.04.2002...08.02.2012)

Nõukogude Liidu lagunedes oli enne sinna kuulunud Läänemere riikides välja kujunenud venekeelne kuritegelik võrgustik. Venekeelne organiseeritud kuritegevus imbus ka Kesk- ja

Ida-Euroopa riikidesse ning ka Põhjamaadesse. Kuritegeliku subkultuuri kujunemisele aitas kaasa Nõukogude korrektsioonisüsteemi praktika roteerida kinnipeetavaid kogu Nõukogude Liidu piires. Eesti ja Läti allilmale avaldas mõju ka demograafiline olukord, kuna Stalini venestamispoliitika asendas küüditatud elanikkonna etniliste venelastega. Patricia Rawlinson leiab, et Leedu oli Balti riikidest rahvusliku identiteedi säilitamisel kõige edukam. Ühiskondlik- majandusliku formatsiooni muutumisega avanesid endistele Nõukogude Liidu ja sotsialismileeri kodanikele piirid, hüppeliselt kasvas rahvusvaheline läbikäimine. Avardusid võimalused ka kuritegelikuks äriks. Väliuuringu käigus toonitasid mitmed küsitletud *homo sovieticus' e* kriminaalset võimekust. Toomas Paul teeb mõtlemapaneva järelduse „Tegelikult varises vaid väline vorm. Kuna demokraatlik aeg ei kasuta psüühika ümberkujundamiseks vägivalda, võisid inimesed jääda sellisteks, nagu lapsepõlv ja noorusaeg oli nad kujundanud. Viimase 15 aastaga on küll muutunud tarbimisvõimalused ja - harjumused, kuid inimesed on samad.“ (Pullat 2008:111)

Eesti geopoliitiline asend Euroopa mandrialal mõjutab sisejulgeoleku alaseid aspekte turvalisuse tagamisel elanikkonna seas. Nõukogude Liidu lagunemisega kaasnesid ka muulastest kuritegelike ühenduste moodustumised, sellised nagu Kaasani, Kemerovo ja teised kuritegelikud grupeeringud, kes on tihedalt seotud venemaa allilmaga. Vene kuritegelik subkultuur läbi aegade mõjutab Eesti allilmas toimuvaid protsesse. Võib öelda, et see on üks märkimisväärsemaid küsimusi Eesti sisejulgeoleku tagamisel ja kriminogeense olukorra ohjamisel. Kui maailmas, rahvusvaheliseks keeleks on tunnustatud inglise keel siis endistes nõukogude liidu vabariikides, seal hulgas ka Eestis, suuremal määral kriminaalide suhtluskeeleks on vene keel. Oluliselt on see ülekaalus Ida-Virumaal ja Tallinnas, kus tegutsevad elujõulisemad kuritegelikud grupid ning Tšetšeeni, Armeenia, Aserbaidžani rahvuslikud kogukonnad. Omavahelises suhtluses vähemusrahvad muidugi räägivad emakeeles, kuid kogukondade vaheline keel on ikka vene keel. Samuti on märkimisväärne see, et balti maade organiseeritud kuritegevusevaheline suhtluskeel on samuti vene keel. Siit võib teha järelduse, et venekeelne kriminaalne subkultuur on jätkusuutev, tal ei ole piire ja ta areneb kiirete sammudega. Kuna Eestis on suhteliselt palju kriminaalse taustaga muulasi, kelle suhtluskeeleks on vene keel ja Eesti kuriteo geograafia ei ole pööranud selga idanaabrile vaid vastupidi, siis kuritegeliku kommunikatsiooni viisideks on jäänud salajane keel, mis väljendub subkultuurilises keelevormis nagu on žargoon. Kuna vene keel ühendab Eesti muulastest kurjategijaid ja piiritaguseid kurjategijaid, siis venekeelne kuritegelik žargoon samuti imbub meie allilma keelde. Uued žargonismid jõuavad meieni vaid mõne kuu möödudes, kuna kuritegelikud kontaktid on väga tihedad. Suuremal määral on Eestis märgata

narkokuritegevusega seotud žargonismide arengut, see on seotud uute narkootiliste ainete ilmnemisega, nende mõjuga inimorganismile, nende tarvitamise tagajärgedega ja ühiskonna eest varjamisega.

Kriminaalse subkultuuri harus vallanduval trendil ei pruugigi olla sügavat põhjust - piisab, kui keegi, kes on tolles subkultuuris mõjukas kurjategija midagi teeb ja teised kurjategijad hakkavad seda järele tegema. Trend võib järsult lõppeda ja uus peale tulla, kuid seesama trend võib uuesti alata, kui keegi trendi uuesti veidi muutunud kujul käivitab. Ka trendidel on narkomaane omavahel kogukonnaks liitev jõud. On näiteks võimalik, et suurem narkomaanide jõuk hakkab kogunema ühte kindlasse kohta ja hakkab seal pärast narkootikumide manustamist teatavat looma rituaalselt tapma. Teine narkomaanide jõuk võib selle trendi automaatselt üle võtta, kuid muutunud kujul. Kolmas jõuk võrreldes teise ja esimesega taas muutunud kujul, kuni kusagil leiab aset sulandumine ning saab alguse narkomaanide subkultuuris ühine trend. Niisamuti on narkomaanide slängiga. Püsima jääb kõiki narkomaane rahuldav, mingit nähtust või asja iseloomustav kõigile sobiv väljend. Släng näitab, et kurjategijad suhtuvad narkootikumi teisiti kui narkomaani. Narkomaanide nimetused slängis on selgelt negatiivsemad kui ainete nimetused. Niisugune on narkomaanide subkultuur Eestis täna, kuid narkomaanide subkultuur, nagu ka kogu eesti kriminaalne subkultuur, on pidevas muutumisprotsessis. On alust arvata, et üheaegselt läände ja Euroopasse pürgivas Eestis kinnitab tulevikus kanda vene või eesti kriminaalsetest subkultuuridest erinev subkultuur. Nii on narkomaania puhang ja narkomaanide subkultuur mõjutanud vanglasubkultuuri, aga ka kriminaalset subkultuuri tervikuna. Kui Eestis kinnitab kanda Eesti-väline narkokartell, algab analoogiline sisemise subkultuuri mõjutamine välimise poolt. Eesti kriminaalne subkultuur muutub vägagi palju, niisamuti selle harud, kaasaarvatud narkomaanide subkultuur, selle tavad ja släng. Muutusi on võimalik kasvõi slängi analüüsimise kaudu prognoosida, muutuste kaudu mõista nii trendide kui narkokartelli teket, arengut või sissetungimist. (Narkomaanide...12.04.2012)

Näiteks võib tuua selliseid žargonisme nagu белка, фен- amfetamiin, скорость, колёса-ecstasy tabletid, китаец, афганец, перс- fentanüülid, баян- süstal, весло- lusikas, дурь, мария ивановна- suitsetatavad narkootilised ained, hašiš, marihuaana. (Tähenduslik tõlge on saadud Andrei Šiškini küsitlusel 2010) Narkokuritegevusega seotud variväljendite kiire areng ja edastamine on seaduspärane, kuna venemaal narkokuritegevusega seotud isikute arv ületab meie elanikkonna arvu mitmeid kordi. Kuigi tegemist on endapoolse pikaajalisest praktikast tuleneva tähelepanekuga, siiski autor on arvamusel, et Eesti ühiskond näeb muulaste

kuritegeliku subkultuuri arenemise jätkusuutlikust ja sellega kaasnevaid sootsiumi eksisteerimise probleeme. Ilmselt, meie venekeelse sootsiumi kriminaalsete keelevormide aeg-ajalisi muutusi põhjustavad mitte sisesed mõjud vaid välised, mis on seotud Vene Föderatsiooni sotsiaalse ja kultuurilise ruumi lähedusega. Lähtudes eeltoodust, võib väita, et Vene Föderatsioon on jätkusuutlik kuritegeliku žargooni doonor Eestis eksisteerivatele muulastest kurjategijatele.

2. PEALTKUULAMISE JA –VAATAMISEGA TAJUTUD VENEKEELSETE LEKSIKONIDE TÕLGENDAMISE JA AKTSEPTEERIMISE PROTSESS

2.1. Pealtkuulamisega seonduvad aspektid Ida prefektuuri näitel

Jälitusametkonnad enda igapäevases töös puutuvad kokku jälitustoiminguga, mis on seotud salajase pealtkuulamisega. Nimetatud jälitustoimingu tulem väljendub uurija poolt koostatud õiendis või jälitusprotokollis, millele on kantud väidetavalt tõendust omav kuulatava objekti kõnede lahti kirjutus. Miks väidetavalt? Kuna autor käsitleb enda lõputöös teemat, mis on seotud jälitustegevusest tulenevate venekeelsete dokumenteeritud andmetega ja mis ei kajastu alati normatiivses leksikonis, siis nende tõlgendamine ei pruugi olla täpne ja ammendav. Jälitustegevusest tuleneva venekeelse teabe dokumenteerimine eeldab vene keele oskust kõrgtasemel, samuti vene rahvusliku kultuuri, mentaliteedi ja ka kuritegeliku subkultuuri keelevormide valdamist uurija poolt.

Jälitustoimingute teostamisel võib lähtuda kahest aspektist:

- Pealtkuulamisest saadud informatsioonist kohese reageerimise aspekt
- Pealtkuulamisest saadud informatsiooni dokumenteerimise aspekt

Esimene aspekt on suunatud jälitustoimingule allutatud objekti või objektide kohesele kinnipidamisele, kuriteo ennetamisele, avastamisele või muu jälitustoimingu operatiivsele läbiviimisele, lihtsalt öeldes pealtkuulamisest saadud informatsiooni realiseerimisele. Siin kohal tuleb märkida, et sellistel juhtudel on venekeelse kuritegeliku subkultuuri keelevormide teadmine väga kasulik, kuna situatsioon eeldab kiiret tegutsemist ja arusaamist toimuvast. Autor toob näite praktikast, kus Ida prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talitus menetles kriminaalasja, mille raames teostati muulastest koosneva kuritegeliku grupi liikmete pealtkuulamist. Jälitustoimingu teostamisel reaalajas oli saadud jälitusteave, et narkokurjategijad kavatsevad narkootilist ainet tarnida linnast A, linna B. Kuriteo toimepanemise ettevalmistamisel kuritegeliku grupi liikmed helistasid teineteisele ning nende vaheline kõne oli pealtkuulatud, mille sisu oli enam vähem aru saadav. Jälitustoimingu teostamisel uurija tõlgendas valesti järgnevat kurjategija poolt lausunud väljendit: «Ты абдасту взял?» - „Kas sa raha võtsid“? Tegelikult абдаста- on püstol. (Täenduslik tõlge on saadud kohtu poolt varem karistatud isiku Pavel Terentjevi küsitlusel 2011) Realiseerimine

küll lõppes edukalt aga sellistel juhtudel tagajärjed võivad olla fataalsed. Seega, kohese reageerimise aspekt eeldab keelelisi teadmisi ja täpsust pealtkuulamisest tuleneva kuritegeliku leksikoni tõlgendamisel. Kohese reageerimise aspekti kasutamine, ei pruugi lõppkokkuvõttes väljenduda jälitusprotokollis. Sellisel juhul, tähtsust omab ainult pealtkuulamisest laekunud informatsioon, mida jälitustoimingu teostaja on õieti tajunud ja võtnud vastu optimaalse ja ressursse kärpiva otsuse, mida on võimalik õigeaegselt loogilise lõpuni viia. Kohese reageerimise aspekti rakendamise võimalused eeldavad, et büroos, talituses või teenistuses oleks vene keelt valdav ametnik, kes tunneb vene mentaliteeti ja kuritegelikke, subkultuurilisi keelevorme. Sellisel juhul on tõenäone, et realiseerimine õnnestub. Juhul, kui keeleoskajat ametkonnas ei ole, läheb asi keerulisemaks, kuna pealtkuulamise näol on tegemist väga peene ja konfidentsiaalse informatsiooniga. Seega võib tekkida usaldusväärsuse küsimus teise ametkonna või talituse ametniku kohta, kes on võimeline tõlgendama venekeelseid žargonisme. Üldmainitud juhtudel jälitusametkonna salajane info võib lekkida sihilikult ja ka mitte. Vaadeldav kuriteo ennetamise või avastamise meetod on kiireloomuline ja ei anna uurijale aega laekunud informatsiooni kestvaks tõlgendamiseks ja muude kompetentsete allikate otsimiseks teabe lahkamisel ja arusaamisel. Situatsioon, kus jälitusametkondades ei vallata muulaste kuritegelikke subkultuurilisi keelevorme, võib viia selleni, et venekeelne kuritegevus jääb üldse kahe silma vahele, kuna puudub arusaam mainitud subkultuurilisest keelevormist. Seega jääb võimalus kontrollida ainult eestikeelset kuritegevust. Käesoleval ajal võib mainida seda, et olukord Eesti jälitusametkondades pole veel katastroofiline. 2008 aastal autoril õnnestus osa võtta Eesti-Soome kriminaalpolitseinike kokkutulekust, kus üheks laialdaste diskusioonide teemaks oli venekeelne kuritegevus. Soomlaste ettekandest nähtus, et nad on hädas venekeelse kuritegevuse ohjamisega. Üheks põhiliseks probleemiks põhjanaabrid määratlesid vene keele ja selle kuritegeliku keelevormi arusaama osas. Läbirääkimistel lepitati kokku ühise projekti loomisega, mille eesmärgiks oli vene keelt valdavate kriminaalpolitseinike komandeerimine Soomesse, kes võiksid abiks olla venekeelsete kurjategijate ülekuulamisel ja jälitustegevusest tuleneva teabe tõlgendamisel. Seoses ülemaailmse kriisiga, mainitud võimalik projekt jäi projekti staadiumisse.

Tuntud Vene kriminoloog Pirožkov (2001:203) väidab, et Soome politsei on suurtes raskustes seoses venekeelse kuritegevuse sisserändega. Soomlased on arvamusel, et vene organiseeritud kuritegevus pääseb väga kergelt üle piiri. Samas Vene ja Soome kurjategijad tegutsevad ühiselt, nii Soome, kui ka Vene Föderatsiooni territooriumil. Taoline kuritegelik ühinemine nõuab muidugi ühist keeleoskust ja kiirendab rahvusvahelise kriminaalse keele teket.

1980nendate lõpuaastatel ja 1990nendate algusaastail loodi esmaseid kontakte Vene, Eesti ning Soome Vabariigi vangihoiu asutuste vahel, said soomlased esmakordselt kuulda endise Nõukogude Liidu vanglate kuritegelikust subkultuurist. Need tundusid soomlastele algul liialdatud või uskumatud. Hiljem tõdeti, et kirjeldatud kuritegeliku subkultuuri elementide näol on tegemist tõenäoliselt omalaadse kuritegeliku elustiiliga. (Põdra 2008:18)

Pealtkuulamisest saadud informatsiooni dokumenteerimise aspekt on klassikaline. Mainitud informatsiooni fikseerimise viis ei eelda uurija poolt operatiivset tegutsemist. Siin on aega pädevate kolleegide juurde pöördumisel ja muude allikate otsimiseks dokumenteeritava informatsiooni fikseerimisel. Venekeelse stenogrammi koostamine jälitusprotokolli näol samuti eeldab idanaabri kuritegeliku subkultuuri keelevormide teadmisi, kuna loogiline tulem peab väljenduma aktsepteeritava tõendusmaterjalina kriminaalasjas. Pärast jälitusprotokolli dokumenteerimist, menetlusedokument edastatakse tõlkebüroosse. Enamusel meie tõlkidest on filoloogiline haridus, kas eesti või vene keele suunaga. Siin kohal tuleb märkida, et vene argikeele tõlkimisega probleeme ei ole määratletud. Küll aga on olnud probleeme venekeelse žargooni tõlkimisel vastavalt kuriteo spetsiifikale. Näiteid praktikast, jälitusprotokollide tõlkimisel alloleva tabeli näol.

Tabel 1. Venekeelse žargooni ja variväljendite tõlkimine praktikast tulenevatest näidetest.

dokumenteeritud materjal	tõlkide poolt tõlgitud	täenduslik tõlge
У тебя белка есть?	Kas sul oravat on?	Kas sul amfetamiini on?
Фен при тебе?	Juuksekuivati on sinu käes?	Kas amfetamiin on sinu käes?
Ты мне хуй в уши не заплетай!	Ära topi mulle suguelundit kõrva!	Ära valeta!
Дурь собой взял?	Kas rumala võtsid kaasa?	Kas suitsetatava narkootilise aine võtsid kaasa?
Вдул по самые гланды	Puhusin mandlitesse	Seksisin
Кешерок сообрози	Tee mulle süüa	Pane vanglapakk valmis
Если он мне долг не отдаст, я его замочу!	Kui ta mulle võlga ei tagasta, ma uputan ta!	Kui ta mulle võlga ei tagasta, ma tapan ta ära!
В аське не могу, у меня клавиатура сломалась	Asjaga ei saa Klava on katki	ICQ programmi ei saa kasutada, kuna klaviatuur on katki
Прекратите ангишванить	Lõpetage suitsetamine	Lõpetage jooming

(Tähenduslik tõlge on saadud kohtu poolt varem karistatud isiku Andrei Šiškini küsitlusel 2010)

Kuna politseiametnikel puudub õigus protsessuaalsete dokumentide tõlkimiseks, siis sellega tegelevad tõlgid. Nagu eelpool autor mainis, suuremal määral tõlkematarjalist tõlgid annavad vastavatele sõnadele otsese dešifreerigu, mis üldjuhul muudavad või teevad tõlgitavast materjalist täiesti ebaloogilise sõnade kogumi, mida ei ole võimalik tajuda ja aru saada. Tõlgid lähtuvad jälitusprotokollide tõlkimisel enda filoloogilistest argikeele teadmistest. Käesoleval ajal jälitusametkondadel puudub ühine, fikseeritud venekeelse žargooni tähenduslik andmekogu, mis väljenduks retsenseeritud sõnaraamatus, kas paber kandjal või elektrooniliselt. Üldjuhul uurija, kes ei valda teatud määral vene keelt ja selle kuritegelike subkultuurilisi keelevorme on sunnitud tõlkeprotsessist kõrvale jääma ja dokumenteeritud võõrkeelse teksti sisu saab talle teatavaks vaid läbi tõlgi tajumise ja professionaalsuse. Üldjuhul jälitustoimingu initsiaatorid- jälitusametnikud, uurijad on pädevad ja nad ise dokumenteerivad jälitusprotokolli tõendusmaterjali. Tõendusmaterjalina siin kohal võib vaadelda pealtkuulamisest saadud informatsiooni, mida pealtkuulatav objekt on kuriteokaaslasega või kolmanda isikuga jaganud. Mitte kõik jälitusprotokollis fikseeritud informatsioon saab ja on aktsepteeritav kui tõendusmaterjal. Suurel määral see on kuriteoliigist. Kui tegemist on isikuvastaste kuritegudega ja uurija on protokollinud kõned, mis väljenduvad ähvardustes, elu äravõtmise lubadustes või ülestunnistustes, sellistel juhtudel piisab tõendina käsitletava žargooni korrektse tõlkimises, mis järgnevalt tõendite kogumis võib mängida olulist rolli käsitletava kuriteo avastamisel. Juhul kui tegemist on dokumenteeritud narkokuriteost tulenevate žargonismidega, sellisel juhul tuleb uurijal anda endapoolne hinnang, kas variväljendi tõlgendus on aktsepteeritav kuriteo toimepanemise tõendamisel ja -või mis võiks neid aktsepteeritavateks teha.

Žargooni protokollimisele ja tõlgendamisele järgnevad nende väljendite kasutajate ülekuulamised, mille käigus uurija fikseerib ülekuulatava enda tõlgendamised, väljendatud lausete või sõnade kohta. Enamusel sellistest juhtumitest tegemist on kas narkootilise aine nimetuse varjamisega, aine üleandmise koha varjamisega või mingi kolmanda objekti varjamisega. Variväljendite esinemine on tingitud mingist kiireloomulisest vajadusest kui näiteks narkosõltlasele on vaja osta diilerilt narkootilist ainet. Enda kõnes, viimased on kasutusele võtnud sellised väljendid nagu фитюлька- paber või fooliumvoldik, milles on narkootilise aine annus, ühele inimesele, диск, шапочка, памперс, кассета, канистра- sama, mis- фитюлька. (Tähenduslik tõlge on saadud kohtu poolt varem karistatud isiku Andrei

Šiškini küsitlusel 2010)

Ülekuulata ei pruugi mõnikord mäletada, millist variväljendit ta kasutas narkootilise aine ostmisel. See on tingitud žargonismide arvukusest ja narkosõitlaste tervislikust seisundist. Kui uurimistoimingutega õnnestub tuvastada jälitusprotokollis fikseeritud žargonismi tähendusliku tõlke, sellistel juhtudel on väga lihtne kriminaaltulu kokkulugemine, kuna pealtkuulamisega fikseeritud väljendi tähenduslik tõlge on kindlaks tehtud. Raskemaks teeb olukorra situatsioon, kus jälitusprotokollis dokumenteeritud žargonismile ei leita tähenduslikku tõlget. Sellisel juhul jääb lause või sõna tõlkimata ja ta ei oma tähtsust uuritava kuriteo tõendamisel. Üldjuhul uurija dokumenteerib kõik temale tundmatud ja vähegi kahtlust äratavad väljendid ja sõnad jälitusprotokollis. Dokumenteeritud laused ja sõnad tõlgendatakse vastavalt keele ja subkultuurilistele teadmistele. Taolised tõlked ei anna suuremal määral tõenduslikku alust, kuna tegemist on väidetavalt oletatava tähendusliku alusega, mille uurija ja tõlk on saanud mitte teaduslikust ja retsenseerimata allikast. Selliseid fakte kasutavad ära advokaadid, kes on teadlikud usaldusväärsete ja retsenseeritud leksikoni andmekogude puudumisest, millele võib toetuda kuriteo tõendamisel. Käesoleval ajal on olukord, kus peale dokumenteeritud ja tõlgitud jälitusteavet on vaja ka selle kinnitust, kas kannatanu, tunnistaja, kahtlustatava või süüdistatava ülekuulamise protokollis näol ja edaspidi ka antud ütluste kinnitamisega kohtus. Üldalmainitud praktika võib tühistada pikaajalise ja mahuka jälitusprotokollis dokumenteerimise ja selle tõlkimise ühe ainsa ütluse muutmisega, ütlustest keeldumisega või valeütluste andmisega, mille taustal, dokumenteeritud venekeelne tõendusmaterjal kaotab enda tõenduslikkuse, samas paljastab jälitusametkondade tegevuse, millega kaasnevad edasised raskused järgnevate jälitustoimingute läbiviimisel, kuna kurjategijate kommunikatsiooni viisid muutuvad veelgi šifreeritumaks. Pealtkuulamisest saadud andmete dokumenteerimise aspekt on aega nõudev ja uurimistoimingule (ülekuulamisele) tuginev. Üldjuhul jälitusprotokollis dokumenteeritud venekeelsed žargonismid omavad vaid kaudsete tõendite tunnuseid kui nad ei ole teiste uurimistoimingute või asitõenditega kinnitatud. Kui jälitusprotokollis dokumenteeritud materjali tõlge väljendub ametniku oletustes või arvamustes, siis antud materjal ei ole usaldusväärne. Kui kriminaalmenetluse käigus on kogutud peale jälitustoimingute, muid teisi tõendeid, mis omavad tähtsust kriminaalasjas, siis žargooni dokumenteerimisel tuleb lähtuda jälitustoimingu protokollimise otstarbekusest ja prognooseeritavast tulemist. Samuti on soovitatav kaalutleda dokumenteeritud informatsiooni avaldamist jälitusprotokollis näol, kuna tegemist on jälitusametkondade võimalusi kuritegude ennetamisel ja avastamisel kajastava meetodiga. Inimressursside ja aja kokkuhoid on eeldatav.

Üldjuhul jälitusametkondades pealtkuulamise ja stenogrammi koostamisega tegelevad need ametnikud, kes enda informatsiooni kohaselt või teise ametkonna informatsiooni kohaselt on jälitustoimiku sisse viinud. Sisse viidud jälitustoimiku raames initsiaator teostab vajalikke jälitustoiminguid mille loogiliseks lõpuks on kuritegeliku objekti või objektide pealtkuulamine nende kuritegeliku käitumise paljastamise eesmärgil. Tegelikult pealtkuulamisest tuleneva stenogrammi koostamine jälitusprotokollina eeldab samuti filoloogiliste teadmiste olemasolu, kuna pealtkuulamisest tuleneva informatsiooni dokumenteerimine on sama, mis etteütlus. Sellisel juhul, kui dokumenteerija on pädev, tal võiks olla võimalus ka dokumenteeritud materjali edasiseks tõlkimiseks. Siit kohalt võib määratleda ka inimressursside ja aja kokkuhoiu, millest oli juttu eespool. Käesoleval ajal puudub loogilisus dokumenteeritud venekeelse stenogrammi edastamisel tõlkebüroosse. Kui venekeelne stenogramm on dokumenteeritud jälitusprotokollis näol, see eeldab, et dokumenteerija valdab teatud tasemel vene keelt. Kui dokumenteerijal on õigus dokumenteerida, siis tal peab olema ka materjali tõlkimise õigus. Pealtkuulatavate kõnede tajumine ja nende edasine väljendamine jälitusprotokollis on väga subjektiivne nähtus, kuna antud juhul on tegemist inimfaktoriga. Keegi ei ole võimeline kontrollima informatiivset sisu kandvaid kontrollfaile, millede tajumisel on koostatud stenogramm. Küll aga on võimalik kontrollida stenogrammi tõlkimist. Jälitusprotokollides väljenduvate venekeelsete stenogrammide tõlkeprotsess on samuti subjektiivne, kuna on seotud inimfaktoriga. Tõlk lähtub dokumendi tõlkimisel enda teadmistest ja tõlkimisele esitatud materjali tajumisest. Jälitusprotokollis dokumenteerija ja tõlgi tööprotsessid on suhteliselt sarnased ja neid võib viia kokku. Üldalmainitud protsesside kokkuviiimine väljendub positiivses tulemusel, kuna pealtkuulamine ja dokumenteeritud informatsiooni edasine fikseerimine riigikeelde on koostatud ühe inimese poolt, kes valdab jälitustoimingu käigus saadud informatsiooni, on võimeline tegema järeldusi ja valimeid laekunud informatsiooni töötlemisel ning selle edasisel talletamisel. Jälitusprotokollis dokumenteerija eeliseks on see, et ta kuuleb jälitustoimingule allutatud objekti või objektide emotsioone ja lähtudes sellest on vajalik kirjamärkide kasutamine. Teisel moel ei ole võimalik edastada kolmandale isikule olulisi, sisulisi fakte, tegevusi, mõtteid ja kavatsusi, mis võivad olla otseselt seotud kuriteo ettevalmistuse või toimepanemise viisiga, kuriteo objektiga, vahendiga ja kurjategijate arvuga. Tõlgi võimalused on aga piiritletud, kuna tema tajub tõendusele kuuluvat materjali läbi silmade. Tõlgil puuduvad võimalused tajuda dokumenteeritud materjali kuulmise teel. Siit tulenevad dokumenteerija ja tõlgi vastuolulised nägemused dokumenteeritud materjali tõendusmaterjalina esitamisel ja tulemusliku lõpu saavutamisel. Kuigi dokumenteeritud

jälitusprotokollile lisandub ka DVD plaat, millel on kontrollarvud, fikseeritud audiofailide näol, jälitusprotokollides ära märgitud kõnedega. Siin kohal tuleb ära märkida, et jälitusprotokollis fikseeritakse ainult sellised kõned, mis omavad tähtsust, kriminaalasjas ja võivad olla aktsepteeritavad tõendusmaterjalina. Tegelikuses jälitusprotokolli ja selle DVD lisal on kaksikefekt, kuna on olemas stenogramm ja originaalsed kontrollarvud audiofailide näol. Seega kriminaalasja raames võib vaadelda kahte tõendusmaterjali. Vahe on selles, et jälitusprotokolli aktsepteeritakse ainult riigikeelde tõlgituna ja kui tekib vajadus, siis kuulatakse DVD originaali kohtus ja fonogrammi tõlgib kohtu poolt määratud tõlk. Salajasest pealtkuulamisest laekunud venekeelse žargooni arusaam võimaldab järgnevate uurimistoimingute (ülekuulamiste) käigus arendada žargonismide lausujate ja nende oponentidega kontakti ja aitab tõe väljaselgitamist kriminaalasjas.

Ka Ukrainas ja Vene Föderatsioonis käesoleval ajal on politseiametnike ja vanglate operatiivosakondade ametnike madal kriminaalse subkultuuri teadmise tase. Üldmainitud fakt on seotud noorte ametnike juurdevooluga jõustruktuuridesse. Neil on raske orienteeruda kuritegelike keelevormide ja kriminaalse keskkonna omavaheliste suhete osas. Samas on täheldatud, et kriminaalset subkultuuri kajastavaid teaduslikke allikaid, millele võiksid jälitusametkonnad tugineda on väga vähe. (Криминальная...07.05.2012)

Käesoleval ajal võib väita, et venekeelsete stenogrammide dokumenteerimiseks ja jälitusprotokollide tõlkimiseks lähtudes kuriteoliigist, jälitusametkondade uurijad ja tõlgid koopereeruvad ja otsivad ühiseid lahendusi venekeelse žargooni arusaama osas, tuginedes vene keelt valdavate kolleegide teadmistele, internetiallikele. Kui subkultuurilise keelevormi sisu jääb arusaamatuks, siis ei ole otstarbekas käsitletavat sõna, väljendit või lauset dokumenteerida ja kajastada jälitusprotokollis, kuna need ei ole aktsepteeritavad tõendid. Samuti on lubamatud uurija või tõlgi isiklikud arvamused mis tahes sõnastuse tõlgendamise osas. Lähtudes jälitusametkondade praktikast, mainitud ametkonnad püüavad leida ka teisi võimalike tõendusmaterjale, käsitletavate kuritegude avastamisel ja tõendamisel. Prokuratuur ja edaspidi kohus vaatlevad tõlgitud jälitusprotokolle kui teismelist tõendusmaterjali. Eeskätt aktsepteeritakse kriminaalmenetluse käigus kogutud asitõendeid, ekspertiiside tulemusi, tunnistajate ütlusi ja seejärel juba kaalutletakse jälitusprotokollides dokumenteeritud materjale. Eelkõige see on tingitud, just subkultuuriliste keelevormide arusaamast, mis on esitletud stenogrammi näol. Jälitusprotokolliga tutvumine on aega võttev protsess. Prokurör, kohtunik, kes ei valda teatud tasemel vene keelt ja venekeelseid kuritegelike subkultuurilisi keelevorme on sunnitud tutvuma tõlkematerjaliga, mis suuremal

määral on originaalist erinev. Venekeelse žargooni tõlkimine ja sellele eestikeelse arusaama andmine on üldse ebaloogiline protsess, keele, kultuuri ja kuritegeliku subkultuuri mentaliteedid on täiesti erinevad. Autori arvates, sellistel keelevormidel ei ole midagi ühist filoloogiaga. Argikeel ja kirjanduslik keel ei ole võimeline tõlgendama lõputöös käsitletavat kuritegeliku subkultuuri keelevormi. Venekeelsete žargonismide arusaamine jõuab inimeseni ainult sellisel juhul, kui ta elab teatud keskkonnas ja igapäevaselt suhtleb käsitletavat mentaliteeti ja subkultuuri kandvate ühiskonna liikmetega.

Krikk (2007:131) kirjutab, et „Kriminaalpolitsei korralduses“ olid kirjas nõuded, mis kehtivad ka tänapäeval. Ideaalis oodati tööle inimesi, kes on parimas meheas, kehaliselt arenenud, terava tähelepanuvõimega, hea mälu, leidlikud, julged, ennastalgavad ja ausad. Nad pidid tundma ühiskonna kõigi kihtide eluviise ja –tingimusi, oskama koguda infot ka põhjakihtidelt.

2.2. Uurimise metoodika ja valim

Uuringu andmekogumis meetodiks valis autor poolstruktureeritud ekspertintervjuu.

Lähtudes lõputöös määratletud probleemist, valimi määramisel, autor püüdis hõivata töösse kõiki instantse, kes on seotud jälitustoimingust tuleneva teabe tõlgendamise ja lõpuks aktsepteerimise protsessiga. Uuringu käigus, intervjueris autor 13 inimest, kellest:

- 4 uurijat, Politsei-ja Piirivalveameti Ida prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse vanemuurija, keskkriminaalpolitsei III talitus eriasjade uurija, Lõuna prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse eriasjade uurija, Maksu-ja Tolliameti uurimisosakonna ida talituse juhtivinspektor;
- 4 tõlki Politsei-ja Piirivalveameti tõlkebüroost;
- 3 prokuröri Viru Ringkonnaprokuratuurist: vanemprokurör ja kaks eriasjade prokuröri;
- 2 kohtunikku: Viru Maakohtu Narva Kohtumaja kohtunik, Rakvere Kohtumaja kohtunik.

Ekspertintervjuud viidi läbi ajavahemikul 10.01-28.02.2012.

Lõputöös autor käsitleb uurijatena jälitusametnikke, kes enda, juhi või teise jälitusametkonna taotlusel menetleb jälitustoimikut, taotleb vastavaid jälitustoimingu lubasid ja teostab jälitustoiminguid, antud juhul salajast pealtkuulamist. Intervjueritavateks uurijateks autor valis kesktalituste töötajad, kuna kesktalituste tööliinid eeldavad suuremat töökoormust jälitustoimingute teostamisel. (Lisa 1 Ekspertintervjuu uurijaga)

2.3. Jälitusprotokollides esineva venekeelse žargooni tõlgendamine kriminaalmenetluses

Ida prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse vanemuurija staaž jälitusametnikuna on 3 aastat. Salajast pealtkuulamist teostab keskmiselt 3 korral aastas. Venekeelt valdab nii keeles kui kirjas. Jälitustoiminguga saadud venekeelset teavet dokumenteerib ise. Stenogrammi koostamisel ette juhtunut venekeelset žargooni dokumenteerib originaalis nii nagu nad kõlavad, probleeme venekeelse kuritegeliku subkultuuri keelevormide arusaamaga ei ole määratlenud. Vanemuurija näide praktikast: pärast venekeelse stenogrammi edastamist tõlgile, viimane pöördus abipalvega, kuna ei saanud aru uurija poolt dokumenteeritud žargonismidest говно- hašiš ja драп- kanep. Vanemuurija täheldab, et igal venekeelsel kuritegelikul grupil on kasutusel erinev žargoon, see sõltub kuriteo spetsiifikast. Igat tajutud või dokumenteeritud žargonismi tuleb sobitada uuritava kuriteoliigiga, analüüsida ja vaadelda üldkontekstis, võimalusel võib pöörduda ka kolleegide poole, kui tõlgendamise vajadus ei ole kiireloomuline. Narkopolitseinik väidab, et tema praktikas ei ole olnud juhtumeid, kus venekeelne žargoon on jäänud arusaamata või tõlkimata. Neljale, viiest autori poolt esitatud žargonismist Ida prefektuuri narkokuritegude talituse vanemuurija on andnud õiged eestikeelsed tähendused. (Ekspertintervjuu Ida prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse vanemuurijaga 10.01.2012)

Keskriminaalpolitsei menetlusbüroo III talituse eriasjade uurija staaž jälitusametnikuna on 8 aastat. Salajast pealtkuulamist teostab keskmiselt 9 korda aastas. Vene keelt valdab nii keeles kui kirjas kõrgtasemel. Jälitustoiminguga saadud venekeelset teavet dokumenteerib ise. Stenogrammi koostamisel ette juhtunut venekeelset žargooni dokumenteerib originaalis nii nagu nad kõlavad, probleeme venekeelse kuritegeliku subkultuuri keelevormide arusaamaga ei ole määratlenud. Intervjueeritava näide praktikast: Originaalstenogrammid on (venekeelsed), nad kajastavad täpselt seda, mida pealtkuulatav rääkis. Tõlgid ise pöörduvad uurija poole, kui stenogrammi tõlkimise käigus tekivad probleemid mingisuguse žargoonismi arusaama osas. Üldjuhul püüavad tõlgid asendada žargonisme võimalikult lähedase eestikeelse väljendiga kirjutades sellisel viisil lahti, mida konkreetselt pealtkuulatav antud väljendi puhul silmas pidas. Kõik sõltub tõlgi kvalifikatsioonist. Eriasjade uurija väitis, et peale venekeelse stenogrammi koostamist jälitusprotokollil näol ja selle edastamist tõlgile, jälitustoimingu teostaja enam ei puutu kokku tõlkesse edastatud dokumendiga ja tal on võimalus asuda tegema järgnevat tööd. Kolmele, viiest autori poolt esitatud žargonismist keskriminaalpolitsei eriasjade uurija on andnud õiged eestikeelsed tähendused.

(Ekspertintervjuu keskkriminaalpolitsei menetlusbüroo III talituse eriasjade uurijaga 12.01.2012)

Lõuna prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse eriasjade uurija staaž jälitusametnikuna on 14 aastat. Salajast pealtkuulamist teostab keskmiselt 3 korral aastas. Vene keelt valdab nii keeles kui kirjas kesktasemel. Jälitustoiminguga saadud venekeelset teavet püüab dokumenteerida ise. Üldjuhul kasutab tõlgi abi. Praktikast tulenevaid probleeme ei osanud määratleda, kuna venekeelseid kurjategijaid on väga vähe salajaselt pealtkuulanud. Põhilisteks objektideks on olnud eesti keelt kõnelevad kurjategijad. Juhul, kui on tekkinud probleeme venekeelse žargooni arusaamaga, abi on osutanud kolleegid ja tõlgid. Intervjueeritav väidab, et jälitusteavet ei laeku venekeelsete kurjategijate kohta. Ühele, viiest autori poolt esitatud žargonismist Lõuna prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse eriasjade uurija on andnud õige eestikeelse tähenduse. (Ekspertintervjuu Lõuna prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse eriasjade uurijaga 16.01.2012)

Maksu- ja Tolliameti uurimisosakonna ida talituse juhtivinspektori staaž jälitusametnikuna on 7 aastat. Tegeleb piiriülese salakaubaveo tõkestamisega idapiiril. Salajast pealtkuulamist teostab keskmiselt 4 korda aastas. Vene keelt valdab nii keeles kui kirjas kesktasemel. Jälitustoiminguga saadud venekeelset teavet ise ei dokumenteeri, tegeleb ainult pealtkuulamisega ja tõendust omavate kõnede fikseerimisega. Pärast fikseerimist edastatakse kontrollarvudega DVD tõlgile, kes koostab venekeelse stenogrammi ja tähendab selle eesti keelde. Jälitustoimingutele allutatavateks isikuteks on ülekaalus vene keelt kõnelevad kurjategijad. Venekeelset žargooni, mida fikseeritakse jälitustoimingu teostamisel aitavad tõlgendada arusaajad kolleegid ja tõlgid. Ühele, viiest autori poolt esitatud žargonismist, Maksu- ja Tolliameti uurija on andnud õige eestikeelse tähenduse. (Ekspertintervjuu Maksu – ja Tolliameti uurimisosakonna ida talituse juhtivinspektoriga 19.01.2012)

Objektiivsema pildi saamiseks, autor intervjueeris igast prefektuurist ühte tõlki. (Lisa 2 Ekspertintervjuu tõlgiga)

Põhja prefektuuri vanemtõlgi staaž Politsei- ja Piirivalveametis on 30 aastat. Pealtkuulamisest tulenevaid jälitusprotokolle venekeelsete stenogrammidega keskmiselt tõlgib 5 korral aastas. Arusaamatu venekeelse žargooni puhul tõlkeprotsessi ajal, pöördub abipalvega kolleegide ja uurijate poole. Samuti, tundmatute sõnade ja väljendite kindlaks tegemiseks kasutab internetikeskkonda. Materjali tõlkimisel püüab tõlkida žargooni nende otseses tähenduses.

Kui teadmisi jätkub, siis tõlgib ka kaudse tähenduse. Tõlgi kommentaar olemasolevatele probleemidele, näiteks puudub vaste. kui tead sisu, siis võib lisada tõlkija kommentaari, kui sisu ei tea, siis oled ummikus. Probleme on telefonikõnede tõlkimisega, sest tõlk ise ei saa neid kõnesid kuulata ja seetõttu on teksti/intonatsiooni mõistmine raskendatud, eriti kui menetleja ei oska kasutada kirjavahemärke. Kahele, viiest autori poolt esitatud žargonismist, Põhja prefektuuri tõlk on andnud õige eestikeelse tähenduse. (Ekspertintervjuu Põhja prefektuuri vanemtõlgiga 20.01.2012)

Lõuna prefektuuri vanemtõlgi staaž Politsei -ja Piirivalveametis on 15 aastat. Pealtkuulamisest tulenevaid jälitusprotokolle venekeelsete stenogrammidega keskmiselt tõlgib 5 korral aastas. Jälitusprotokolle, milles kajastuvad salajasest pealtkuulamisest tulenevad venekeelsed stenogrammid püüab tõlkida ise, kellelki abi küsimata. Venekeelse žargooni tõlkimisel, võimalusel püüab anda tõlgitavale sõnale eestikeelse tähenduse. Kui tõlgitavale sõnale või lausele ei ole võimalik anda eestikeelset tähendust, siis jätab arusaamatu sõna tõlkimata ja kirjutab tõlgitava sõna või lause eestikeelsete tähtedega nii nagu see kõlas vene keeles. Kolmele, viiest autori poolt esitatud žargonismist, Lõuna prefektuuri tõlk on andnud õige eestikeelse tähenduse. (Ekspertintervjuu Lõuna prefektuuri vanemtõlgiga 03.02.2012)

Ida prefektuuri tõlgi staaž Politsei-ja Piirivalveametis on 19 aastat. Pealtkuulamisest tulenevaid jälitusprotokolle venekeelsete stenogrammidega keskmiselt tõlgib 3 korral aastas. Pealtkuulamisest tulenevatest jälitusprotokollides kajastuvat venekeelset žargooni tõlgib ise, vajadusel pöördub kolleegide ja jälitajate poole, kes on pädevad seletama tõlgitava sõna või väljendi tähendust. Žargooni tõlkimisel Ida prefektuuri tõlk kasutab aktiivselt internetikeskkonda ja erinevaid sõnastikke. Tõlkeprotsessis, tõlgendab ja sisustab venekeelset žargooni lähtudes esitatava materjali/teksti sisust ja loogilisusest. Venekeelset žargooni on tulnud ette tõlkida narkokuritegudes, tapmistes ja varavastastes kuritegudes. Tõlk väidab, et erinevatest kuriteoliikidest tulenevatest jälitusprotokollidest, salajase pealtkuulamisega dokumenteeritud venekeelne žargoon on erinev. Tõlgil on olnud raskusi mobiiltelefonidele saadetavate tekstisõnumite tõlkimisega, mis väljendusid žargoonis, vigases kirjaviisis ja sõnade lühenduste vormis. Tõlgi sõnul, raskusi tekitavad narkokuritegevuses fikseeritavad žargoonid, mis tähendavad narkootilisi aineid ja nende käitlemisega kajastavaid kurjategijate tegevusi nagu on дурь- narkootiline aine, фен- amfetamiin, колёса- narkootilisi aineid sisaldavad tabletid, пыхнуть- marihuaanat, hašišit suitsetama. (Tähenduslik tõlge on saadud kohtu poolt varem karistatud isiku Andrei Šiškini küsitlusel 2010) Samuti tõlgi väitel on

problemaatiline tõlkida ja seostada eesti keelde selliseid ropendusi nagu on нахуйя- miks, milleks, mille jaoks, никуйя- midagi, mitte midagi, ei, похуй- ükskõik, охуенно- hea, hästi, kena, ilus. (Täenduslik tõlge on saadud kohtu poolt varem karistatud isiku Andrei Šiškini küsitlusel 2012) Kahele, viiest autori poolt esitatud žargonismist, Ida prefektuuri tõlk on andnud õige eestikeelse tähenduse. (Ekspertintervjuu Ida prefektuuri tõlgiga 07.02.2012)

Lääne prefektuuri vanemtõlgi staaž Politsei -ja Piirivalveametis on 5 aastat. Pealtkuulamisest tulenevaid jälitusprotokolle venekeelsete stenogrammidega keskmiselt tõlgib 2 korral aastas. Pealtkuulamisest tulenevatest jälitusprotokollides kajastuvat venekeelset žargooni tõlgib ise, vajadusel pöördub kolleegide ja jälitajate poole, kes on pädevad seletama tõlgitava sõna või väljendi tähendust. Lääne prefektuuri tõlk väidab, et üldiselt on väga vähe salajasest pealtkuulamisest tulenevaid vene keelseid jälitusprotokolle. Praktikas ei ole konkreetseid žargonisme ette tulnud, pigem on ropendused ja lühendid või dokumenteerija poolt ebakorrektselt dokumenteeritud sõnad ja väljendid, mis on tekitanud arusaamatusi lause sisu ja loogilise mõtte järjestamisel eesti keelde. Tõlgi sõnul, tema poole on pöördunud kolleegid, kes on jäänud raskustesse venekeelse jälitusprotokollide tõlkimisega. Antud juhul oli tegemist protokollide vigase dokumenteerimisega, kus uurija poolt olid jäetud dokumenteerimata kirjavadmärgid ja sõnade lõpud olid vales käändes. Tegemist ei olnud žargooniga. Lääne prefektuuri tõlk andis kõigile autori poolt esitatud venekeelsetele žargonismidele õige eestikeelse tähenduse. (Ekspertintervjuu Lääne prefektuuri vanemtõlgiga 09.02.2012)

Prokurör teostab järeelvalvet jälitustoimiku üle. Prokurör on esmane instants, kes hindab jälitusprotokollis dokumenteeritud tõendeid, otsustab, kas fikseeritud kõned võivad olla tõendusmaterjalina aktsepteeritavad. (Lisa 3 Ekspertintervjuu prokuröriga)

Viru Ringkonnaprokuratuuri eriasjade prokuröri staaž prokuratuuris on 14 aastat. Vene keelt valdab nii keeles kui kirjas kõrgtasemel. Enda töös spetsialiseerub piiriüleste narkokuritegudele ja organiseeritud kuritegevusega seotud kuritegudele. Aastas keskmiselt puutub kokku 11 jälitusprotokolliga, mis sisaldavad salajasest pealtkuulamisest tulenevaid venekeelseid andmeid. Kriminaalajaga tutvumisel, salajasest pealtkuulamisest/vaatamisest tulenevaid stenogramme loeb venekeelseid, kuna kaugeltki mitte kõik tõlgid ei ole suutelised korrektselt tõlkima vene keeles kasutatavat žargooni eesti keelde ning edasi andma sõnade/lausetega tegelikku mõtet. Samuti eriasjade prokurör väidab, et isiklikult kuulab venekeelseid kontrollfaile, mida uurija on fikseerinud kohtusse saatmiseks, analüüsib neid ja kontrollib vastavust jälitusprotokollile. Samuti kontrollib eestikeelse tõlke vastavust

venekeelse originaalile. Kui venekeelse stenogrammi fikseerimisel ilmnes vigu, siis annab ülesanded uurijale märgitud vigade paranduseks ja tõlgile korrektse tõlke teostamiseks. Jälitusprotokollidega tutvumisel on ette tulnud juhtumeid, kus jälitusprotokollis fikseeritud väljenditest või sõnade kasutamise kontekstist ei saa aru. Sellisel juhul eriasjade prokurör on pöördunud uurijate poole, kes on pädevad tõlgendama arusaamatuid žargonisme Pealtkuulamisest tulenevate venekeelsete jälitusprotokollide tõlke kvaliteediga eriasjade prokurör on enamuses rahul. Eriasjade prokurör on veendunud, et pealtkuulamisest tulenevas jälitusprotokollis fikseeritud venekeelne žargoon on aktsepteeritav tõendusmaterjalina ainult siis, kui käsitletav sõna või väljend on kajastust leidnud retsenseeritud sõnaraamatutes, millele võib tähenduslikult viidata, kui käsitletava žargonismi lausuja või tema aponent on ülekuulatud, millega ta tõendab enda ütlustega käsitletavate keelevormide tähendust nende arusaama ja tajumist, kui jälitusprotokoll on tõlgitud eesti keelde, siis on perspektiivis loota, et kohus aktsepteerib dokumenteeritud venekeelseid andmeid tõendina. Paljudes venekeelsetes stenogrammides on hulgaliselt žargonisme, millele me oleme võimelised andma tõlgenduse ja tajume neid õieti, kuid tõendina mingisuguses kuriteofaktis me neid kasutada ei saa, kuna meil ei ole käsitletava väljendi lausuja ütlust, kes kinnitab, et tema poolt lausunud väljend tähendab just seda, mida lausuja selle väljendiga öelda tahtis. Eriasjade prokuröri sõnul, jälitusprotokoll võib olla tõlgi poolt väga korrektselt tõlgitud aga kui meil ei ole teisi tõendusmaterjale ütluste või asitõendite näol, siis me ei saa käsitletavaid žargonisme tõendusmaterjalina aktsepteerida. (Ekspertintervjuu Viru Ringkonnaprokuratuuri eriasjade prokuröriaga 14.02.2012)

Viru Ringkonnaprokuratuuri vanemprokuröri staaž prokuratuuris on 5 aastat. Vene keelt valdab nii keeles kui kirjas kesktasemel. Enda töös valdavalt spetsialiseerub narkokuritegudele, kuid praktikas on kokku puutunud ka teiste enam levinud kuriteoliikidega. Aastas keskmiselt teostab järelevalvet 5 jälitustoimikus, milledes salajase pealtkuulamisega on dokumenteeritud vene keelt kõnelevate kurjategijate kõnesid. Kriminaalasjaga tutvumisel, salajasest pealtkuulamisest/vaatamisest tulenevaid stenogramme loeb nii venekeelseid kui ka eestikeelseid, et vältida vastuolusid originaali ja tõlgitud stenogrammi vahel. Vanemprokurör väidab, et tema menetluses olevates narkokuritegudega seotud asjades, salajasele pealtkuulamisele allutatud objektid kasutavad endavahelistes vestlustes laialdaselt žargooni. Intervjueeritav peab jälitusprotokollides kajastuva stenogrammi venekeelse žargooni tõlkimist enda otseseks ülesandeks, kuna leiab, et teisiti ei ole võimalik tõendada ettevalmistatavaid ja toimepandavaid kuritegusid muude tõendite pinnalt. Juhul kui tunnistajad ütlevad, mida nad teatud väljendi all silmas peavad, näiteks „два диска“ ei tähenda kahte disketti või CD plaati, vaid narkodoosi, kõnedes räägitakse varuosade ostmisest ja sellest, mis hinnaga on teatud

varuosa, aga hiljem selgub et räägiti narkootilise aine, mis tahes koguse hinnast. Kindlasti on teatud väljendeid, mille sisu ei oska tõlk/jälitusametnikud ja prokurör tõlgendada. Siis ei ole midagi teha ja mõni episood või kuritegu jääb avastamata või tuleb otsida teisi tõendeid väidab prokurör. Tõlkide tööd vanemprokurör käesoleval ajal ei oska hinnata, kuna tal ei ole piisavalt oskusi/kogemust, et hinnata tõlke kvaliteeti. Vanemprokurör on kindlal arvamusel, et salajasest pealtkuulamisest protokollitud venekeelne žargon on kindlasti aktsepteeritav tõendusmaterjal kui selle sisus väljenduvad kuriteoasjaoludega seotud faktid. Kindlasti on soovitatav, eriti narkokuritegude puhul, et fikseeritud žargonismidele annavad tõlgendused ka need isikud, kes on käsitletavaid sõnu ja väljendeid öelnud, neid isikuid on otstarbekas üle kuulata. Sellisel juhul oleme kinnitanud end kolmest allikast venekeelne arusaam, eestikeelne täpne tähenduslik tõlge ja lausuja ütlused asjaolude ja tähenduste kohta. Paljudel juhtudel ülekuulatakse keelduvad ütlusi andmast ning seletamast lausunud žargooni sisulist mõtet. Sellistel juhtudel tuleb koguda ka teist tõendusmaterjali, mis võivad mängida olulist rolli kohtuotsuse tegemisel. Vanemprokurör isiklikult aktsepteerib kõiki žargonisme millest ta isiklikult saab aru ja kui see on otseselt seotud kuriteo ettevalmistamisega või toimepanemisega, kui žargoonile ja on antud piisav eestikeelne tähendus. (Ekspertintervjuu Viru Ringkonnaprokuratuuri vanemprokuröriga 14.02.2012)

Viru Ringkonnaprokuratuuri eriasjade prokuröri staaž prokuratuuris on 15 aastat. Vene keelt valdab nii keeles kui kirjas kesktasemel, prokuröri sõnul, vene keele õppimises on tal veel arenguruumi. Enda töös spetsialiseerub rahapesu ja korrupsioonikuritegudele. Aastas keskmiselt puutub kokku 6 jälitusprotokolliga, mis sisaldavad salajasest pealtkuulamisest tulenevaid venekeelseid andmeid. Kriminaalajasjaga tutvumisel, salajasest pealtkuulamisest/vaatamisest tulenevaid stenogramme loeb nii venekeelseid kui ka eestikeelseid, et vältida vastuolusid originaali ja tõlgitud stenogrammi vahel. Eriasjade prokurör väidab, et praktikas on olnud juhtumeid, kus uurimisasutuse tõlk on ebaprofessionaalselt tõlkinud salajasest pealtkuulamisest tulenevat venekeelset stenogrammi. Sellisel juhul juhtivprokurör oli sunnitud osutama jälitusprotokollis kajastuva venekeelse stenogrammi eestikeelse tõlke vigadele. Pärast seda uurimisasutus pidi kasutama teise tõlgi teenuseid, et parandada prokuröri poolt osutatud vead. Eriasjade prokurör väidab, et venekeelsete jälitusprotokollidega tutvumisel ta on pidevalt kokku puutunud žargonismidega, mis on raskesti arusaadavad. Olukorrad, kui venekeelne žargon on arusaamatu leiavad lahendust kui eriasjade prokurör pöördub kolleegide või vene keelt valdavate uurijate poole. Intervjueeritava praktikas ei ole olnud juhtumeid, kus arusaamatu lause või väljend jääb tõlkimata. Eriasjade prokurör väidab, et venekeelsed žargonismid, mis kajastuvad

pealtkuulamisest tulenevates jälitusprotokollides on kindlasti aktsepteeritav tõendusmaterjal kuriteo uurimisel, kuna jälitusprotokollis fikseeritakse ainult tõendeid omavaid andmeid, mis on kriminaalasja uurimisel olulised. Kui salajasest pealtkuulamisest tulenevas jälitusprotokollis on argikeelega paralleelselt fikseeritud žargon, üksnes see fakt viitab suhtlejate salajasele kommunikatsioonile, mis äratub õiguskaitseorganite huvi. Eriasjade prokuröri positsioon žargooni tõenduslike omaduste aktsepteerimisel on selline, et kui žargon on talle arusaadav vene keeles, siis võib ta vajaduse korral kasutada käsitletavaid väljendeid kui tõendusmaterjali. Intervjueeritav väidab, et otstarbekas on üle kuulata žargooni lausujat või tema oponenti. Sellisel juhul saab kriminaalasja uurimisel selgema pildi kuriteost, selle objektidest ja subjektidest. Juhul, kui dokumenteeritud sõnale või väljendile ei leita isegi venekeelset tõlgendust ja tähendust, siis ei saa antud leksikone aktsepteerida tõendusmaterjalina. Juhul kui arusaamatu sõna, väljend, lühend on jällegi kinnitatud lausuja ütlustega ja argumenteeritud seletustega, siis võib käsitletavaid tuvastamata žargonisme, lühendeid aktsepteerida tõendusmaterjalina. Eriasjade prokurör kommenteeris, et jälitusprotokollis fikseeritud stenogrammides lausujate ütlused on väga tähtsad prokuröri poolt esitatavad argumentid kohtus. Võimalusel tuleb alati kinnitada jälitustoiminguga fikseeritud andmeid ütlustega, või teise tõendusmaterjaliga. (Ekspertintervjuu Viru Ringkonnaprokuratuuri eriasjade prokuröri 14.02.2012)

Kohus on viimane ja lõplik instants, kes hindab jälitustoimingutega kogutud tõendusmaterjali, kontrollib selle usaldusväärsust ja seaduslikkust. (Lisa 4 Ekspertintervjuu kohtunikuga)

Viru Maakohtu Narva kohtumaja kohtuniku staaž kohtus on 2 aastat. Vene keelt valdab nii keeles kui kirjas kõrghariduse tasemel. Salajasest pealtkuulamisest tulenevate venekeelsete stenogrammidega jälitusprotokollis näol puutub kokku keskmiselt 10 korda aastas. Kriminaalasja tõendite hindamisel on mitmeid kordi kokku puutunud salajasest pealtkuulamisest tuleneva venekeelse žargooniga. Narva kohtumaja kohtunik väidab, et ta valdab vene keelt vastaval tasemel ja tal isiklikult ei ole olnud probleeme venekeelse žargooni tõlgendamisel ja arusaamisega. Väidetava tõendusmaterjali läbivaatamisel, kohtunik tutvub nii originaali kui ka eestikeelse tõlkega. Kohtuniku sõnul, on kergem lugeda venekeelset stenogrammi, kuna eestikeelne tõlge tihti ei ole vastav vene keeles kajastatud sõnade või lausetele. Narva kohtumaja kohtunik aktsepteerib tõenditena kõiki sõnu ja väljendeid, mis on fikseeritud salajasest pealtkuulamisest tulenevast jälitusprotokollis. Kohtunik väidab, et ta pooldab selliseid jälitusprotokolle, mis on kinnitatud žargonismide lausujate ütlustega asja kohta ja teiste tõendusmaterjalidega, mis võivad väljenduda asitõenditena. Praktikas, väidab

intervjueeritav, tuleb lähtuda igast olukorrast, igast faktist, igast episoodist täiesti erinevalt. Narva kohtumaja praktika näitab, et kohtuistungil tunnistajad, kohtualused tihti ütlevad ära enda varemalt antud ütlustest. Sellisel juhul tuleb kohtunikul uuesti kõiki osalisi üle kuulata. Kui on olemas salajasest pealtkuulamisest tulenev jälitusprotokoll, siis on kohtunikul võimalus vastastada lausujat ja tema oponenti, kelle kõned on fikseeritud. Kohtunik on seisukohal, et kui üks lausuja on kindlaks tehtud, siis võib aktsepteerida tõendusmaterjalina jälitusprotokollis fikseeritud žargooni. Juhul kui väitja keeldub ütlusi andmast ja ei tunnista enda poolt väidetavaid sõnu lauseid, mis võivad olla tõendiks kuriteo ettevalmistamisel, toimepanemisel, organiseerimisel, sellisel juhul on olemas võimalus teostada ekspertiise, mis on seotud lausuja hääle identifitseerimisega. Enamuses narkokuritegudega ja organiseeritud kuritegudega seonduvates asjades, tuleb kohtunikul korduvalt kohtusaalis üle kuulata tunnistajaid ja kohtualuseid, kes pidevalt muudavad enda ütlusi. Vajadusel kohus nõuab salajasest pealtkuulamisest fikseeritud kontrollfailide läbikuulamist kohtusaalis. Üldjuhul Narva kohtumaja kohtunikul ei ole probleeme tekkinud venekeelse žargooni tõlgendamisel ja arusaamisel, mis võinuks mõjutada kohtuotsuse langetamist. Kõik, mis on kajastunud jälitusprotokollides on olnud arusaadav ja kui on tekkinud mingisuguseid arusaamatusi siis on leitud võimalusi tundmatu sõna või väljend arusaadavaks tegemisel. Käsitletavatel juhtudel intervjueeritav kontakteerub pikka aega töötanud tõlkidega, enda kolleegidega, prokuröridega ja uurijaga, kes on fikseerinud arusaamatu kõnevääratuse. Konsultatsioon ülalmainitud ametnikega on alati toonud positiivseid tulemusi ja kõik arusaamatused on saanud tõlgituks. (Eksperintervjuu Viru Maakohtu Narva kohtumaja kohtunikuga 20.02.2012)

Viru Maakohtu Rakvere kohtumaja kohtuniku staaž kohtus on 7 aastat. Vene keelt valdab nii keeles kui kirjas kesktasemel. Salajasest pealtkuulamisest tulenevate venekeelsete stenogrammidega jälitusprotokolli näol puutub kokku keskmiselt 1 kord aastas. Kriminaalasja tõendite hindamisel on kokku puutunud salajasest pealtkuulamisest tulenevate venekeelsete žargonismidega, mis olid tõlgitud eesti keelde ja täiesti arusaadavad. Salajasest pealtkuulamisest tuleneva jälitusprotokolliga tutvumisel loeb eestikeelset protokoll, kuna vene keelt ei valda piisaval tasemel. Rakvere kohtumaja kohtunik aktsepteerib tõendusmaterjalina salajasest pealtkuulamisest tulenevat venekeelset žargooni kui see on tõlgitud eesti keelde, žargooni ja variväljendeid väitnud isik on ülekuulatud ja ta on seletanud enda poolt väidetud žargonismide tähendust, samuti kohtunik leiab, et igasugust sõna või väljendit kui see on fikseeritud, võiks kinnitada ka asitõendi olemasolu. Intervjueeritav hindab tõlkide tööd kõrgelt ja on täiesti rahul tõlgitud materjalidega, mis tulenevad salajasest pealtkuulamisest fikseeritud jälitusprotokollidest. Vajadusel, kui midagi jääb stenogrammis

arusaamatuks, kohtunik pöördub prokuröri ja uurija poole, kelle abiga tõlgendatakse arusaamatud sõnad ja väljendid. Rakvere kohtumaja kohtunik väidab samuti, et väga tihti tuleb kõiki protsessi osalisi üle kuulata seoses ütluste muutmisega, sellisel juhul tuleb vajadusel üle kuulata ja vastastada jälitusprotokollis fikseeritud ja tuvastatud lausujaid. Kui menetletavas kriminaalasjas on piisavalt ütlusi ja asitõendeid, siis Rakvere kohtumaja kohtunik pöörab vähem tähelepanu jälitustoimingutest saadud materjalile, kuna arvab, et uurimistoimingutega saadud tõendusmaterjal on kaalukam ja usaldusväärsem. Intervjueeritav toob näite: Jälitusprotokollis on fikseeritud vene keelt kõnelevate kurjategijate kõned, mis sisaldavad žargonisme, mis omakorda viitavad kuriteo organiseerimisele ja toimepanemisele. Käsitletav stenogramm ei oma mingit tõendust, kui meil ei ole lausujate, tunnistajate ütlusi ja asitõendeid, mis viitavad kuriteo toime pannud isikule. Rakvere kohtumaja kohtunik väidab, et me ei saa vaadelda salajasest pealtkuulamisest tulenevat venekeelset stenogrammi asitõendina isegi siis, kui see on meile arusaadav. Jälitustoimingud ja uurimistoimingud käivad käsi-käes ja täiendavad teineteist tõendusliku materjaliga, mida kaalutleb kohus ja lähtudes tõendusmaterjalist teeb vastava otsuse. (Ekspertintervjuu Viru Maakohtu Rakvere kohtumaja kohtunikuga 28.02.2012)

2.4. Järeldused ja ettepanekud

Autori poolt intervjueeritud isikute ring osutus kirev olema. Väga märkimisväärseks loeb autor seda, et igas maakonnas jälitusametkondade ja tõlkide vaheline töökorraldus näeb välja erinevalt. Heameelt tekitab see, et intervjueeritavate praktikas ei olnud juhtumeid, kus jälitusprotokollis dokumenteeritud venekeelne sõna või väljend on jäänud arusaamatuks või tõlkimata.

Uurijate intervjueerimine näitas, et üldjuhul uurijad valdavad vene keelt nii keeles kui kirjas väga heal tasemel ja neil ei teki probleeme venekeelsete žargonismide tõlgendamisega. Juhul kui probleemid on tekkinud, siis abistavad vanemad kolleegid või tõlgid. Huvipakkuv situatsioon on Maksu-ja Tolliametiga, kus näis välja positiivne ja aega kärpiv töökorraldus, mis nägi ette, et uurija pärast kontrollfailide fikseerimist edastab DVD tõlgile, kes kuulab pealtkuulamisele allutatud isikute kõnesid ja dokumenteerib neid eesti keelde. Kõik intervjueeritavad uurijad oma töös on kokku puutunud salajase pealtkuulamisega, mis on seotud venekeelse stenogrammi koostamisega. Üldjuhul fikseerib uurija vajalikud failid ja dokumenteerib neid venekeelse stenogrammina, pärast seda edastatakse stenogramm tõlgile.

Tõlkide intervjuerimine on esile toonud mõningad probleemid, mis väljenduvad venekeelse žargooni arusaama osas. Intervjueritavad tõlgid väitsid, et neil on praktikas esile tulnud juhtumeid, kus nad olid sunnitud pöörduma teiste kolleegide või uurijate poole salajasest pealtkuulamisest tulenevate stenogrammide tõlkimisel. Samas, intervjuerimine näitas, et kõik vajalikud tõlketööd saavad tehtud. Tõlgid väitsid, et neil oleks palju kergem tõlkida materjali, kui nad saaks isiklikult kuulata salajasest pealtkuulamisest tulenevat DVD plaati. Sellisel juhul võiks vältida uurija poolt teostatud vigasid stenogrammi koostamisel nagu on kirjavead ja kirjavahemärgid, millele tõlgid intervjuerimisel pöörasid tähelepanu.

Intervjueritavad prokurörid väitsid, et salajasest pealtkuulamisest tuleneva stenogrammi edasine tõendatavus sõltub uurijast, kes dokumenteerib tõendusmaterjali. Prokurörid väidavad, et dokumenteeritud venekeelse stenogrammi sisu on tõend ainult siis, kui on olemas ka teised tõendusmaterjalid ütluste ja asitõendite näol. Samas vene keelt kõnelevad prokurörid aktsepteerivad tõendusmaterjalina ka venekeelset stenogrammi, kui fikseeritud kõned ja žargonismid on lausuja või tema oponendi poolt kommenteeritud ja ütlustega kinnitatud. Prokurörid on väga asjalikult võtnud jälitusprotokolliga tutvumist. Nad loevad nii vene, kui ka eestikeelseid variante. See aitab neil vältida arusaamatusi kohtus.

Viru Maakohtu kohtunikud on enda praktikas kokku puutunud salajasest pealtkuulamisest tulenevate venekeelsete stenogrammidega. Kohtunikud aktsepteerivad venekeelset žargooni tõendusmaterjalina kui see on lausuja poolt kommenteeritud, ütluste ja teiste asitõenditega kinnitatud. Kohtu nägemus on selline, et jälitustoiminguga dokumenteeritud materjal ei saa olla tõendusmaterjalina, ilma kinnitust leidnud uurimistoiminguta.

Lähtudes intervjueritavate vastustest, autor järeldab, et salajasest pealtkuulamisest tulenevate venekeelsete stenogrammide arusaamisel ja tõlgendamisel, jälitusametkondades töötavad uurijad, tõlgid teevad tihedalt koostööd arusaamatute kõnevormide tõlgendamise osas. Põhiliseks eesti keelde dokumenteerijaks on siiski tõlk, kelle tõlgitud materjalidega tutvub nii prokurör kui ka kohus. Kõige vastutusrikkam töö on uurijal, kes koostab originaalset stenogrammi vene keeles. Nõuded vastavale ametnikule on väga kõrged, nad eeldavad vene keele oskust kõrgtasemel, venekeelse mentaliteedi ja subkultuuriliste keelevormide teadmist. Samuti intervjuudest selgus, et tõlgid väga tihti pöörduvad uurijate poole arusaamatute žargonismide tõlgendamiseks. Märkatavas ülekaalus venekeelsete jälitusprotokollide arvuga on Ida-Virumaa ja Tallinn, see on kinnitatud ka ülekaaluka venekeelse rahvaarvuga mainitud regioonides. Prokuratuur ja kohus tutvudes jälitusprotokolliga, aktsepteerib venekeelset

žargooni tõendusmaterjalina ainult siis kui see on tõlgitud eesti keelde, jälitusprotokollis fikseeritud arusaamatu sõna/väljendi lausuja või teine isik on kommenteerinud žargonina kasutatavat väljendit ütlustega või teiste tõendite olemasolul.

Uuringu tulemused näitasid, et jälitusametkondadel puudub venekeelset žargooni tõlgendav kirjandus või andmekogu, mis on koostatud vastavalt jälitusametkondade vajadustele. Käsitletava probleemi uurimisel, autori poolt oli läbi töödeldud Politsei- ja Piirivalveameti ning Sisekaitseakadeemia raamatukogus olev kirjandus, mis võiks lihtsustada uurijate ja tõlkide tööd ja arusaama venekeelsete žargonismide tõlgendamisel. Autori poolt oli leitud kõigest üks kirjanduslik allikas, mis käsitleb venekeelset kuritegelikku žargooni. Tegemist on Голубовский (2001) poolt koostatud sõnaraamatuga Оперативно- розыскная деятельность словарь преступного жаргона, mis kahjuks ei kajasta Eesti jälitusametkondadele vaja minevat informatsiooni venekeelsete žargonismide tõlgendamisel. Kuigi sõnaraamat on välja antud 2001 aastal, sõnaraamatus puuduvad narkootiliste ja infotehnoloogiaga seotud žargonide tõlgendamised. Samuti, mainitud kirjanduslikus allikas on kajastatud Vene Föderatsiooni riigiasutuste ja ametkondade lühendid, mis ei lahenda meie jälitusametkondade probleeme venekeelse žargooni tõlgendamisel.

Jätkusuutliku töö organiseerimiseks jälitustegevusega seotud valdkonnas, mis käsitleb venekeelsete kurjategijate salajast pealtkuulamist ja nende poolt lausunud kõnede dokumenteerimist on vajalik, et ka tulevikus, kõigis jälitusametkondades oleks inimene, kes valdab vene keelt kõrgtasemel, tunneb mentaliteeti ja subkultuurilisi keelevorme. Mainitud kriteeriumid eeldavad seda, et vaadeldavateks objektideks on vene keelt kõnelevad isikud, kellede värbamisega jõustruktuuridesse tuleks tegelda alates koolipingist.

Jälitusametkondade töö hõlpsustamiseks, autor pakub välja enda poolt koostatud venekeelse žargooni tõlgendamise sõnaraamatu 55 lehel. Käesolevas sõnaraamatus on tõlgendatud enamuse žargonisme, mis on kasutusel Eesti allilmas. Käsitletava sõnaraamatu kasutamisel võib olla Politsei -ja Piirivalveamet, Kaitsepolitseiamet, Justiitsministeerium ja keeleteadusega seotud õppeasutused. Sõnaraamatu retsenseerijaks ja väljaandjaks võiks olla Sisekaitseakadeemia või Politsei- ja Piirivalveamet.

Samuti autor pakub välja veebipõhise sõnaraamatu koostamise idee Politsei -ja Piirivalveametis. Veebipõhise sõnaraamatu eeliseks on andmebaasi täiendamise võimalus. Andmebaasi täiendamise ettepanekuid võivad teha uurijad, tõlgid ja teised pädevad

ametnikud, kes on seotud venekeelse žargooni tõlgendamisega. Veebipõhine sõnastikuline andmekogu annaks jälitus ja teistele ametkondadele võimaluse, kiirelt leida vastuseid tundmatutele venekeelsetele sõnadele ja väljenditele, mis on kasutusel kuritegelikes ringkondades. Veebipõhise sõnaraamatu koostamise heaks näiteks on Mai Loog, kes on loonud esimese eesti slängi sõnaraamatu veebipõhiselt. (<http://www.eki.ee/dict/slang/>)

KOKKUVÕTE

Lõputöö käsitles probleeme, mis on seotud jälitustoimingute käigus, kogutud tõendite dokumenteerimisel, vene keelse žargooni arusaama ja tõlgendamisega. Käesoleva lõputöö teema on tänase päeva kontekstis üsna aktuaalne, kuna ta on seotud konkreetse jälitustoiminguga, mis väljendub salajasest pealtkuulamisest ja sellest tulenevatest venekeelsetest dokumenteeritud stenogrammidest, mille abil kogutakse tõendeid kriminaalmenetluses ja mis võimaldavad jälitusametkondadel saada informatsiooni venekeelsest allilmast.

Käesoleva lõputöö teema valikule, autorit suunas jälitusametkonna praktikast tulenev vajadus vene keelse žargooni arusaama, tõlgenduse ja tõendina aktsepteerimise osas. Uurimise käigus autor lahkab žargooni olemust, kui kuritegeliku subkultuuri üht efektiivsemat kommunikatsiooni viisi. Kirjeldab selle mõju ühiskonnale ja hindab selle üldist efektiivsust kuritegude varjamisel, organiseerimisel, toimepanemisel ja ettevalmistamisel kurjategijate poolt. Samuti lõputöös autor tõendab, et Vene Föderatsioon jääb venekeelse žargooni doonoriks Eestis elavatele vene keelt kõnelevatele kurjategijatele, see on tingitud meie geopoliitilisest asukohast ja ühiskonnasisestest protsessidest, mis on toimumas Venemaal. Samuti, enda lõputöös, autor uuris, kas kuritegeliku subkultuuri keelevormide arengut on võimalik peatada Eestis, millele sai vastuse, et inimestevahelisele suhtlusele ei saa piiri tõmmata, tänapäeval on mitmeid kommunikatsiooniviise, mis võimaldavad suhelda ja teatud moel keelevorme arendada.

Käsitletava probleemi uurimise käigus autor tõi näiteid isiklikust praktikast, kus olid kirjeldatud võimalikud töömeetodid venekeelse žargooni dokumenteerimisel ja tõlgendamisel, viis läbi ekspertintervjuud uurijate, tõlkide, prokuröride ja kohtunikega. Intervjuerimise tulemusena oli kindlaks tehtud, et käesoleval ajal uurijatel ja tõlkidel puuduvad konkreetsed allikad, mida nad saaksid kasutada salajasest pealtkuulamisest tulenevate venekeelsete stenogrammide tõlgendamiseks. Üldmainitud ametnikud kasutavad täies mahus teineteise abi žargonismide tõlgendamisel, samuti kasutatakse ka interneti. Intervjuerimise käigus oli kindlaks tehtud, et prokurörid ja kohtunikud aktsepteerivad salajasest pealtkuulamisest tulenevat vene keelset žargooni tõendusmaterjalina ainult siis kui dokumenteeritud žargooni kohta on antud ütlusi, nende sisu on kommenteeritud kas lausuja või tema oponendi poolt ja kui on olemas teisi tõendusmaterjale. Prokuröride ja kohtunike poolt esitatavad nõuded viitavad sellele, et nad rohkem aktsepteerivad uurimistoimingutega saadud tõendeid. Uuringu

tulemustest lähtudes, autor jäeldab, et kuna tegemist on võõrkeele subkultuurilise keelevormiga, siis käesoleval ajal jälitusametkonnad saavad üsna hästi hakkama venekeelsete žargonismide tõlgendamisega. Tekkivaid probleeme lahendatakse ametkonnasiseselt uurijate ja tõlkide isiklikel teadmistel ja kontaktidel. Seega autor pakkus välja lõputöö lisana venekeelse žargooni tõlgendamise sõnaraamatu, mis on kutsutud hõlbustama eeskätt uurijate ja tõlkide tööd venekeelse žargooni tõlgendamisel. Käsitletavat konteksti arendades, autor on lõputöös välja pakkunud ka veebipõhise sõnaraamatu arendamise idee, mis võiks olla väga efektiivseks ja operatiivseks abivahendiks vene keelest tulenevate žargonismide tõlgendamisel.

Lähtudes uuringu tulemustest ja praktikast tulenevatest kogemustest, autor jäeldab, et jälitusametkondadele ja nendes töötavatele tõlkidele on vaja vene keelse žargooni tõlgendamise sõnaraamatut. (Lisa 5 Vene keelse žargooni tõlgendamine, Lisa 6 CD Vene keelse žargooni tõlgendamine)

РЕЗЮМЕ

Настоящая работа изучала проблему, связанную с документированием русскоязычной информации, полученной в ходе проведения оперативно - розыскных мероприятия с прослушивания и фиксации телефонных разговоров русскоязычных объектов, оперативно розыскных мероприятия. В контексте сегодняшнего дня тема дипломной работы достаточно актуальна, так как она связана с прослушиванием телефонных разговоров и документированием полученной информации в виде стенограммы на русском языке в виде всяческих жаргонизмов.

На выбор данной темы, автора подтолкнула нужда, которая исходит из многолетней практики в розыском учреждении связанная с понятием и восприятием эстонскими полицейскими, а также переводчиками русскоязычного жаргона и иных зашифрованных коммуникационных методов русскоязычного преступного мира. В работе описываются влияния преступных, языковых коммуникационных форм на общество в целом, а также оцениваются возможности подготовки, организации и совершения преступлении криминальными элементами при использовании зашифрованных словосочетания и условных лексико-семантических выражении. Так же в своей работе автор затрагивает социальные процессы, происходящие за восточной границей Эстонской Республики, их влияние на русскоязычное население и криминалитет Эстонии. При рассмотрении геополитического положения Эстонии, автор приходит к мнению, что Российская Федерация является, и в дальнейшем будет являться донором языкового и субкультурного развития русскоязычного преступного мира в Эстонии. В дипломной работе указаны возможности правоохранительных органов при проведении оперативно - розыскных мероприятия, а именно при прослушивании русскоязычных преступников и документировании их преступной деятельности и последующего доказывания в суде их незаконной деятельности. В ходе проведения интервьюирования следователей, переводчиков, прокуроров и судей, было установлено, что следователи и переводчики часто обращаются друг к другу за помощью, так как у них возникают обоюдные проблемы при толковании русскоязычного преступного жаргона, при этом у вышеуказанных чиновников нет специализированных справочников и словарей. Чиновники вынуждены обращаться к коллегам владеющим русским языком, а так же к интернету. Прокуратура и суд выразили общее мнение в том, что задокументированная в розыском протоколе стенограмма и имеющиеся в ней жаргонизмы, имеют значение в уголовном деле только

в том случае, если они подтверждены следственными действиями или вещественными доказательствами.

Со своей стороны автор дипломной работы представил в (Приложении 5, Приложении 6), словарь толкования русскоязычного жаргона, в котором растолковано большинство «жаргонных» выражений применяемых в Эстонии русскоязычным криминалитетом. При составлении словаря автор использовал специализированную литературу из Российской Федерации, доверительные интернет сайты, опрос ранее судимых лиц, материалы полученные методом оперативно – розыскной деятельности. Для развития рассматриваемого контекстного вопроса, автор предложил Департаменту Полиции и Погранохраны заняться вопросом разработки сетевого переводчика, преимущество которого является в том, что его можно при необходимости дополнять новым материалом. Данная модификация переводчика, позволит чиновникам оперативно - розыскных «подразделений», перейти к качественно новой организации труда в естественной оптимизации и сокращении человека часов при переводе и толковании сложных «жаргонизмов» русскоязычной криминальной среды.

Опираясь на результаты проведенного исследования, а так же учитывая возможности силовых структур, автор пришел к мнению, что «подразделениям», занимающимся оперативно-розыскной деятельностью, а также переводчикам необходим словарь толкования русскоязычного жаргона. (Приложение 5 Словарь, Толкование русскоязычного жаргона, Приложение 6 CD Словарь, Толкование русскоязычного жаргона)

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Александров, Ю. 2002. Очерки Криминальной Субкультуры. Москва. «Права Человека»
- Дубягин, Ю.П., Дубягина, О.П., Цатурян, Э.О. 2012. Проблемы розыска, опознания и экспертного отождествления личности. Москва. «Юрлитинформ»
- E-õppe arenduskeskuse koduleht. Subkultuur ja kuritegelik subkultuur http://www.e-ope.ee/välja_otsitud_12.04.2012
- Esimene Eesti Slängi Sõnaraamat <http://www.eki.ee/dict/slang/> välja otsitud 02.03.2012
- Голубовский, В.Ю. 2001 Оперативно – розыскная деятельность. Словарь преступного жаргона. Словарь – справочник. Санкт – Петербург. «Лан»
- Kool.ee <http://www.kool.ee/?384> välja otsitud 12.04.2012
- Косарецкая, С.В., Косарецкий, С.Г., Синягина, Н.Ю. 2006. Неформальные Объединения Молодежи. Профилактика Асоциального Поведения. Санкт-Петербург. «Каро»
- Krikk, M. 2007. Eesti kriminaalpolitsei 1920-1940. Kirjastus Olion. Tallinn
- Криминальная субкультура. Искусство выживания в тюрьме <http://tyurma.org.ua/> välja otsitud 07.05.2012
- Лукьянов, А. 26.04.2002. Российские бизнесмены говорят на языке воров. Вести <http://www.vesti.ru/doc.html?id=97379> välja otsitud 08.02.2012
- Мацкевич, И.М. 2005. Криминальная субкультура. Российское право в Интернете, № 01, С-1. Välja otsitud Московская государственная юридическая академия andmebaasist 15.01.2012
- Новый словарь иностранных слов <http://www.newsis.ru/html/j/jargon.html> välja otsitud 15.01.2012
- Пирожков, В.Ф. Уголовный жаргон. База психологических знаний Psyera.ru <http://psyera.ru/ugolovnyy-zhargon-1852.htm> välja otsitud 20.01.2012
- Пирожков, В.Ф. 2001. Криминальная Психология. Москва. «Ось-89»
- Поспелова, Т.Ю. Сленг как явление в современной лингвистике. Лингвотек бюро переводов <http://www.lingvotech.com/sleng> välja otsitud 08.02.2012
- Pullat, R. 2008. Organiseeritud Kuritegevusega Seotud Uimastiäri Läänemere Maades Politseiline Vaade. Tallinn. Tallinna Raamatutrükikoda
- Põdra, A. 2008. Mitteformaalsed grupid Eesti vangikoosluse täisealiste kinnipeetavate näitel. Publitseerimata magistritöö. Tallinna Ülikool

- Põhjala, P. 25.05.2007. Eesti vanglakirjandus pakub tõetruud pilti. Eesti Päevaleht
<http://www.epl.ee/news/kultuur/eesti-vanglakirjandus-pakub-toetruud-pilti.d?id=51088366> välja otsitud 13.04.2012
- Русская служба новостей. 13.05.2008. 60% россиян ругаются матом. Дни. Ру
<http://www.dni.ru/society/2008/5/13/142275.html> välja otsitud 08.02.2012
- Словарь иностранных слов на русском языке. Академик. Academic.ru
http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_fwords/17816/%D0%96%D0%90%D0%A0%D0%93%D0%9E%D0%9D%D0%98%D0%97%D0%9C välja otsitud 15.01.2012
- Соковнина, М.С. 22.12.2011. Криминализация разговорной речи. Психологическая помощь и обучение <http://www.b17.ru/article/criminalization/> välja otsitud 09.02.2012
- Способы тайного общения в криминальной субкультуре. Криминальная Россия. Criminalnaya.ru <http://criminalnaya.ru/publ/122-1-0-1106> välja otsitud 18.01.2012
- Виноградова, Н.В. 2002. Компьютерный жаргон в аспекте гендер – лингвистических исследований. Argotism.ru <http://www.argotism.ru/works/vinogradova-02.htm> välja otsitud 08.02.2012

LISA 1

Ekspertintervjuu uurijaga

Lõputöö teemas: „Jälitustoimingute käigus kogutud tõendite dokumenteerimisel venekeelse žargooni ja variväljendite tõlgendamisest“

Intervjueerija: Igor Milovidov Ida prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse juhtivuuri (Sisekaitseakadeemia Politsei kaugõppe rühma PK090 üliõpilane)

Kuupäev:

Teie isikule ei viidata lõputöös, vaid tuuakse üksnes viide ametinimetusele ja staažile.

Milline on Teie staaž jälitusametnikuna?

Mis kriminaalpolitsei üksuses, tööliin ja kellena Te hetkel töötate?

Mitu korda olete teabe salajast pealtkuulamist, vaatamist, salvestamist jälitustoiminguna taotlenud/teinud keskmiselt aastas (viimase 3 aasta jooksul)?

1. Kas te valdate vene keelt? Millisel tasemel?
2. Kuidas Te olete tõlkinud, dokumenteerinud salajasest pealtkuulamisest laekunud venekeelset teavet kas ise, kolleegi või tõlgi abiga?
3. Kuidas Te olete tõlgendanud, sisustanud venekeelset žargooni dokumenteeritavas stenogrammis? Näiteks, toonud nii žargooni väljenduse kui ka tõlgenduse, millest tulenevalt olete tõlgendused võtnud?
4. Milliseid probleeme on Teil olnud jälitustoimingute teostamisel või dokumenteerimisel venekeelse žargooni tõlgendamisega. Näiteks, ei tea konkreetset väljendit, kuidas Te olete need probleemid lahendanud? Tooge palun näiteid.
5. Palun andke eestikeelne tähendus allolevatele venekeelsetele žargonismidele:
белка-, кешар-, вольна-, абдаста-, ханка-.

LISA 2

Ekspertintervjuu tõlgiga

Lõputöö teemas: „Jälitustoimingute käigus kogutud tõendite dokumenteerimisel venekeelse žargooni ja variväljendite tõlgendamisest“

Intervjueerija: Igor Milovidov Ida prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse juhtivuuriija (Sisekaitseakadeemia, Politsei kaugõppe rühma PK090 üliõpilane)

Teie isikule ei viidata lõputöös, vaid tuuakse üksnes viide ametinimetusele ja staažile.

Milline on Teie staaž tõlgina?

Mis asutuses Te hetkel töötate?

1. Mitu korda olete tõlkinud jälitusprotokollide jaoks teabe salajasest pealtkuulamisest, vaatamisest kogutud venekeelset teksti, milles on kasutatud žargooni (keskmiselt aastas, viimase 3 aasta jooksul)?
2. Kuidas Te olete tõlkinud jälitusprotokolli jaoks venekeelset žargooni, kas ise, kolleegidelt või jälitusametnikelt küsides või mingisugusel teisel moel?
3. Kuidas Te olete tõlgendanud, sisustanud ven keelset žargooni või variväljendeid nimetatud jälitusprotokollide jaoks? Näiteks, toonud tõlkes nii žargooni väljenduse kui ka tõlgenduse, millest tulenevalt olete tõlgendused?
4. Milliste väljenditega on Teil probleeme olnud jälitustoimingute teostamisel või dokumenteerimisel venekeelse žargooni tõlgendamisega. Näiteks, ei tea konkreetset väljendit või on väljendil mitu tähendust? Tooge palun näiteid.
5. Palun andke eestikeelne tähendus allolevatele venekeelsetele žargonismidele:
белка-, кешар-, вольна-, абдаста-, ханка-.

LISA 3

Ekspertintervjuu prokuröriaga

Lõputöö teemas: Jälitustoimingute käigus kogutud tõendite dokumenteerimisel venekeelse žargooni ja variväljendite tõlgendamisest“

Intervjuueerija: Igor Milovidov Ida prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse juhtivuuriija (Sisekaitseakadeemia Politsei kaugõppe rühma PK090 üliõpilane)

Kuupäev:

Teie isikule ei viidata lõputöös, vaid tuuakse üksnes viide ametinimetusele ja staažile.

Milline on Teie staaž prokurörina?

Milliste kriminaalasjade menetlustele Te olete spetsialiseerunud?

1. Kas te valdate vene keelt? Millisel tasemel?
2. Mitmes jälitus, kriminaaltoimikus olete kokku puutunud salajasest pealtkuulamisest, vaatamisest tulenevate jälitustoimingutega, mis sisaldavad venekeelset žargooni (keskmiselt aastas viimase 3 aasta jooksul)?
3. Kriminaal- või jälitustoimikuga tutvumisel, kas Te loete pealtkuulamisest, vaatamisest tulenevat venekeelset stenogrammi või tõlkija poolt tõlgitud eestikeelset stenogrammi või mõlemaid?
4. Jälitusprotokollidega tutvumisel, kas te olete kokku puutunud venekeelse žargooniga, mis on teile arusaamatu? Kuidas olete sellise olukorra lahendanud?
5. Kas Te olete rahul pealtkuulamisest tulenevate venekeelsete jälitusprotokollide tõlke kvaliteediga?
6. Kas salajasest pealtkuulamisest tulenevas jälitusprotokollis fikseeritud venekeelne žargoon on tõendusmaterjal? Kui on siis millistel tingimustel? Kui ei siis miks? Palun kommenteerige.

LISA 4

Ekspertintervjuu kohtunikuga

Lõputöö teemas: „Jälitustoimingute käigus kogutud tõendite dokumenteerimisel venekeelse žargooni ja variväljendite tõlgendamisest“

Intervjueerija: Igor Milovidov , Ida prefektuuri kriminaalbüroo narkokuritegude talituse juhtivuurija (Sisekaitseakadeemia Politsei kaugõppe rühma PK090 üliõpilane)

Kuupäev:

Teie isikule ei viidata lõputöös, vaid tuuakse üksnes viide ametinimetusele ja staažile.

Milline on Teie staaž kohtunikuna?

1. Kas te valdate vene keelt? Millisel tasemel?
2. Mitmes kriminaalasjas olete kokku puutunud salajasest pealtkuulamisest, vaatamisest ja salvestamisest tulenevate jälitusprotokollidega, kus oli fikseeritud venekeelne žargooni kasutamine (keskmiselt aastas viimase 3 aasta jooksul)?
3. Kriminaalasja tõendite hindamisel, kas Te olete kokku puutunud venekeelsete žargonismidega, mis on teile arusaamatud? Kuidas olete sellise olukorra lahendanud?
4. Millistel tingimustel Te aktsepteerite jälitusprotokollis dokumenteeritud venekeelset žargooni tõendina kriminaalasjas?
5. Kas Te olete rahul salajasest pealtkuulamisest tulenevate venekeelsete jälitusprotokollide tõlke kvaliteediga?